

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsseskrift

til

Den offentlige Examen

ved

Aalesunds offentlige Skole for den høiere Almendannelse

1876.

Indhold **A.** Statsforfatningen i De forenede nordamerikanske
Fristater fremstillet af Adjunkt Wallem.
B. Skolefterretninger af Rektor V. Voss.

Indbydelsesskrift

til

Den offentlige Examen

i

Aalesunds offentlige Skole for den høiere Almendannelse

1876.

- Indhold **A.** Statsforfatningen i De forenede nordamerikanske
Fristater fremstillet af Adjunkt Wallem.
B. Skoleefterretninger af Rektor V. Voss.

Statsforfatningen

i

De forenede nordamerikanske Fristater

efter

LABOULAYE: HISTOIRE DES ÉTATS-UNIS

fremstillet

af

N. Th. Wallem,

Adjunkt.

Statsforfatningen i De forenede nord-amerikanske Fristater.

Efterat England i Freden til Paris 1783 havde anerkjendt de amerikanske Koloniers Uafhængighed, var der bleven gjort forskjellige famlende og mislykkede Forsøg paa at sammenknytte de 13 nye Stater til en Enhed. Da bestemte man i 1787, at nogle af Landets bedste Mænd og mest prøvede Politikere — 55 i Tallet, hvoriblandt Georg Washington og Benjamin Franklin — skulde træde sammen i Filadelfia for at raadslaa om en definitiv Ordning af Statsforfatningen. Efter heftige Stridigheder enedes en Majoritet af 39 Medlemmer om et Udkast til en Konstitution, som derefter oversendtes de enkelte Stater til Antagelse eller Forkastelse. Allerede Aaret efter havde en Majoritet af 11 Stater vedtaget Udkastet, og hermed var den nye Stats Fødsel lykkelig fuldbragt.

Ifølge dette Udkast sluttede de forenede Staters Folk sig sammen til en Forbundsrepublik «for at forvalte Retten, sikkre den indre Rolighed, sørge for det fælles Forsvar og bevare Frihedens Velsignelser for sig og Efterkommere».

Den nye Republiks Organer skulde være en Kongres, der hovedsagelig repræsenterer den lovgivende Magt, en Præsident, der er Indehaver af den

udøvende Magt, samt Unionsdomstole som Udtryk for den dømmende Magt.

Det er denne Konstitution med de Ændringer, som den har undergaaet i de forløbne hundrede Aar, vi i det Følgende ville forsøge at fremstille.

I.

Kongressen.

Det nordamerikanske Storthing — Kongressen — er delt i tvende Huse *Repræsentanternes Kammer* og *Senatet*.

For at kunne blive Repræsentant kræves blot, at man har fyldt det 25de Aar, i 7 Aar har været Borger i De forenede Stater og har Hjemstavn i den enkelte Stat, som man repræsenterer.

Alderskravet er berettiget, da en vis Modenhed er absolut nødvendig, og en Mand, der selv har at skabe sin Fremtid, i en demokratisk Stat vanskelig kan blive kjendt inden femogtyve-aars Alderen.

I *England* gjælder, som bekjendt, ingen saadan Indskrænkning; det er nok at have naaet Myndighedsalderen for at kunne blive Medlem af Underhuset. *William Pitt* var saaledes kun 21 Aar gammel, da han traadte ind i Underhuset og 24 Aar, da han blev Premierminister. I det gamle *franske* Parlament blev *d'Aguesseau* Generaladvokat i sit 22de Aar.

Med Hensyn til Betingelsen „i 7 Aar at have været Borger i de Forenede Stater,“ er det jo vist, at der mange Steder hersker Fordom mod Udlændinger. I *Frankrig* har det gjerne været nødvendigt at fremlægge Bevis for fuldstændig Naturalisation for at kunne blive Medlem af en lovgivende Forsamling. I Revolutionstiden var dette dog ikke Tilfældet; Udlændinger sad da i Thingene endog uden at godtgjøre sin Borgerret i sit eget Fædreland —

saaledes Anglo-Amerikaneren Thomas Paine, den preussiske Baron Anacharsis Cloots og Sweitseren Marat. For de to sidstes Vedkommende i det mindste kan man beklage, at ingen Lov var nødvendig for at gjøre dem til Franskmænd.

Den tredie Betingelse — om Hjemstavnsretten — er fastsat, fordi en Person ikke godt kunde repræsentere en af de enkelte Stater uden at tilhøre samme. Thi disse Stater ere ikke blotte administrative Dele lig Amter eller Departementer. I *England* var det længe bestemt, at ingen kunde repræsentere et Grevskab eller en By uden at have sin Hjemstavns der; under Restaurationen, ligesom ogsaa under Julimonarkiet, krævede den *franske* Valglov, at et vist Antal Deputerede maatte have sit Hjem i sine Departementer — vistnok en heldig Bestemmelse, thi en Del af de Deputerede bør være saa nøie knyttet som muligt til den Provins, som de repræsentere. I *Amerika* var der en anden Grund, den nemlig, at Staterne besad en speciel Suverænitet, saa at de Deputerede derfor maatte repræsentere hver sin Stat. Forøvrigt fastsloges i 1787 ingen Bestemmelse om, at de Deputerede skulde tabe sit Mandat, hvis de ophørte at høre til den Stat, der sendte dem til Kongressen.

Oprindelig havde man ogsaa tænkt at kræve en Census, da det forekom mange unaturligt ikke at optage Nogen i Nationalforsamlingen, der ei havde Interesser at forsvare, men man afstod derfra paa Grund af det Vanskelige i at finde et Ziffer, som alle vilde billige.

I *England* har der lige til vore Dage været en Valgcensus. Ligetil 1858 maatte man jo for at kunne vælges i et Grevskab have en aarlig Indtægt af 600 Pund Sterling. Loven af 1858 har gjort vel i at afskaffe denne Indskrænkning. En Censuslov virker

gjerne stik imod det Maal, som Lovgiveren sætter sig. Den kan hindre fremragende Mænd i at møde op i Nationalforsamlingen, hvad der bringer Systemet i Miskredit og skader Konstitutionen. *Arbejdet* er derhos det moderne Samfunds Lov; Frankrige havde saaledes i 1848 Arbeidere i »Kammeret« uden at Landet derfor rystedes; ogsaa Amerika har havt mere end én fordums Arbejder i sin lovgivende Forsamling, og det har t. Ex. ingen Grund til at rødme over sin Lincoln.

Der var endnu en Betingelse for Valgbarheden, som Amerika havde kunnet laane fra England, nemlig Edsaflæggelsen. Ligetil 1828 maatte nemlig i England enhver Deputeret aflægge en tredobbelt Ed, en til Kronen om Troskab, en om det religiøse Supremati og en tredie, der indeholdt en Benægtelse af de sidste Stuarters Ret til Tronen, ligesom de Deputerede ogsaa maatte nyde Alterens Sakramente efter den anglikanske Kirkes Ritus. Saaledes kunde i lang Tid ingen Dissident være Parlamentsmedlem. Men i 1828 ombyttedes den tredobbelte Ed med en eneste; man svor at have den sande Tro. Aaret efter fik Katholikerne Adgang ved en liden Modifikation i Erklæringen om Dronningens religiøse Suverænitet, og senere fik Jøderne første Gang Adgang i Rothschilds Person. En Jøde kunde ikke aflægge hin Ed om den sande Tro, og Overhuset nægtede dengang at ændre Formelen; da erklærede Underhuset, at Edsaflæggelsen var en indre Reglementssag, og Rothschild tilstodes at aflægge en modificeret Ed inden sammes Vægge.

Hvad Amerikanernes Regler for Valgbarhed angaar, da maa man give deres Politiker *Hamilton* Ret, naar han siger, at de ere rummelige nok til at aabne Adgangen til Nationalrepræsentationen for Fortjenester af hvilken som helst Art, for Gammel eller Ung,

Indfødt eller Adopteret, Fattig eller Rig og for enhver som helst Trosbekjendelse.

Et andet Spørgsmaal, som skulde løses, var Repræsentationens *Varighed*. Efter hvor lang Tids Forløb skulde nyt Valg foregaa til Kammeret?

Kan man theoretisk bestemme, hvilket er det mest passende Tidsrum for en lovgivende Forsamling? Umuligt. Her som ved Valgretten og Valgbarheden gjælder det at gaa en fornuftig Middelvei. Det er klart, at om man vilde vælge en Deputeret for en enkelt Dag, vilde han ingen Mandatarius være; dersom man paa den anden Side vælger ham paa 10 eller 15 Aar, vil han i den Grad blive fremmed for sine Vælgere, at Thinget tilslut vil udarte til et Oligarki og blive Enehersker i Landet. Det gjælder da at finde en Middelvei, der sikkrer de Deputerede det nødvendige Krav paa Uafhængighed ved Siden af at hævde en tilstrækkelig Ansvarlighed. De maa have en stor Handlefrihed og dog være i Nationens Haand.

I *England* har man gjennemgaaet de mest forskjellige Faser i denne Henseende. Under Tudorerne varede Parlamentet saalænge, som Kongen fandt det passende. Et saadant Thing var paa en vis Maade i Kongens Haand og glemte ofte Folket, af hvem det Intet havde at vente.

Ved Revolutionen i 1688 bestemtes, at Parlamentet skulde være treaarigt; under Georg I blev dets Varighed sat til 7 Aar. Man vilde da have et Kammer, der blev mindre direkte paavirket af Opinionens Strømninger. Derfor har Reformvennerne i England senere oftere krævet den fordums tre Aars Varighed tilbage. Dog er det vel at lægge Mærke til, at i dette Land er Opinionens Røst saa stærk og mægtig, at man ikke har følt nogen Uleilighed ved det længere Tidsrum. Med disse syvaarige Parlamenter har

man jo foretaget alle de store moderne Reformers, og det skulde være vanskeligt at paavise, at man havde kunnet udrette Mere, om de havde været treaarige. Men dette Spørgsmaal, er, som sagt, af liden Vigtighed, naar det gjælder et Land som England, og et Folk, som er iversyg paa sin Frihed og i Besiddelse af en fri Presse, der øver den daglige Kontrol. Andetsteds kunde Sagen stille sig anderledes.

I de amerikanske Kolonier fandtes de forskjel- ligste Bestemmelser. I Rhode-Island valgte man sine Deputerede for et halvt Aar, i Karolina for 2 Aar, i Virginia for 7 Aar. Denne sidste gamle Provins havde en vis Svaghed for Moderlandets Institutioner; man ser dog ikke, at denne Efterligning har skadet dens Frihedsaand, thi Virginia var i Spidsen for den Opinion, der fremkaldte Dannelsen af De forenede Stater.

De Delegerede i Filadelfia havde meget forskjel- lige Anskuelser. Nogle fordrede en Forsamling paa 1 Aar og gjentog idelig en Sats, som de nok havde laant fra Oldtiden: *Der, hvor aarlige Valg ophøre, begynder Tyranniet.* Det større Antal ønskede derimod en længere Tidsvarighed og havde gode Grunde at anføre derfor. For det første de materielle; Amerika var et meget udstrakt og derhos et nyt Land; det havde ingen Veie, saa at man i de første Tider alene kunde benytte Hesteryggen for at møde frem til Kongressen, og Reisen kunde kræve indtil 1 eller 1½ Maaned. Det hele Aar kunde saaledes let komme til at gaa med til Valget og Reisen til Kongressen.

Man indvendte fremdeles, at det var umuligt for en Forsamling i ét Aar at votere alle de Love, som forelægges den; den vilde ingen Tid faa til at sætte sig ind i Sagerne og til at overveie dem.

En tredie Indvending var, at et nyt Kammer

gjærne har Tilbøielighed til at omgjøre sine Forgjængerens Arbeide, og at der saaledes let opstaar en stærk Vaklen og Bevægelighed inden Lovgivningen. Og endelig er altfor hyppige Valg ikke gavnlige i politisk Henseende, de rolige Folk trættes og blive ligegyldige ved de idelige Gjentagelser. Og da man paa den anden Side aarlig kan skaffe sig Indflydelse og Mægt, ville Levebrødspolitikere fare om fra Valg til Valg og vedligeholde en stadig Feber og Uro i Landet. Det er ganske vist godt at have en Smule Bevægelse, der nøder Borgerne til at sætte sig ind i de politiske Spørgsmaal og hindrer Landet fra at sovne hen, men det er skadeligt at have for meget deraf. Sundheden staar midt mellem Feber og Lethargi.

Spørgsmaalet var forøvrigt ikke let; det gjaldt nemlig ikke blot at vælge, hvad der i Theorien syntes at være den bedste Ordning for et Repræsentanternes Kammer. Thi i en Republik, hvor alle Mynligheder fremgaa af Valg, maa disse staa i Forhold til hinanden med Hensyn til Varighed. Præsidenten valgtes for fire Aar, og det kunde være ønskeligt, at han udnævntes samtidig med én Repræsentation og gik af, samtidig med at en anden saadan aabnedes; thi havde man en altfor lang eller altfor kort Tidsvarighed, vilde der komme Øieblikke, hvor Forsamlingen var mindre populær end Præsidenten, eller hvor denne var mindre populær end Forsamlingen. Endelig gaves der en anden Forsamling (Senatet), der valgtes for 6 Aar og hvert andet Aar fornyedes med en Trediepart, og det var ikke mindre nødvendigt, at denne Fornyelse faldt sammen med Repræsentantskammerets.

Disse vare de forskjellige Grunde til, at man enedes om, at Repræsentantkammeret skulde fornyes hvert andet Aar. To lovgivende Møder svare saaledes til et Præsidentskabs Varighed, og hvert andet

Aar er der en partiel Fornyelse af Senatet, samtidig med Kammerets.

Erfaring har vist, at denne Tidsvarighed paa to Aar var altfor kort. Repræsentanternes Kammer, som ikke har Tid til at slaa Rod i Landet, har nemlig aldrig kunnet blive saa populært som Senatet. Det har i Amerika lykkes at løse det Problem at sætte det naturlige Aristokrati øverst og give det Popularitetens Indflydelse. Man beskjæftiger sig hist med, hvad Senatet gjør, ligesom man i England taler om, hvad Underhuset gjør, og en af Aarsagerne til Repræsentantkammerets relative Svaghed er vistnok at søge i dets korte Funktionstid.

Da man var bleven enig om, at Forsamlingen skulde vælges for to Aar, var det næste Spørgsmaal, hvorledes Fordelingen af Repræsentanterne skulde ske mellem de forskjellige Stater. Skulde man give hver af de 13 Stater, som nu havde forenet sig, lige mange Repræsentanter, eller skulde der etableres et Forholdstal? Det var, som altid, Spørgsmaalet om Staternes Suverænitet, der atter dukkede op. Smaa-stater som Rhode Island og Delaware vilde i sidste Fald blive opslugte af Virginia, som var ti Gang anseeligere. Man gjorde et Kompromis, og adopterede for Senatet en lige stærk Repræsentation af hver Stat, for Kammeret derimod en proportional Repræsentation.

Men hvad skulde være Principet for Forholdstallene? At gjøre Rigdommen til Basis for Fordelingen af Deputerede, var neppe udførligt; man valgte at tage Folketallet til det Bestemmende. Og i Regelen gaar jo desuden i et Land Velstand og Folke-mængde Side om Side.

Man skulde tro, at hermed alle Vanskeligheder

vare løste. Men i Amerika fandtes endnu en særegen Vanskelighed. Skulde man tælle Slaverne med, eller med andre Ord, er Slaven en Person eller Ting? Folkene fra de nordlige Stater, der krævede indbyrdes Lighed, sagde til Sydstaterne: Vi paaberaabe os Eders egne Love; ifølge disse ere Slaverne Ting, som Isælge og borttestamentere; de have ingen Personlighed, de have en Hun og Unger, som I sælge efter Godtykke; hvorfor skulde man repræsentere Slaven mere end Oxen, Faaret og Geden?

Vil man desuden lade dem repræsenteres, kommer man til at grundlægge et Aristokrati. Thi om man lader tre Slaver udgjøre én Valgenhed, vil jo 10 Personer fra Sydstaterne, som hver besidder 30 Slaver, have lige saa store Rettigheder som 100 Personer i Norden.

Sydstaterne svarede: Slaven er vistnok en Ting ligeoverfor sin Herre, men ikke i Forhold til Loven. Det er Ingen tilladt at dræbe sin Slave, og dersom en saadan stjæler eller dræber Nogen, straffes han som et Menneske, ikke som en Oxe. Ligeoverfor Loven er han altsaa et Menneske. Han har vistnok ingen politiske Rettigheder, men det har heller ikke Kvinder og Børn. Og paa samme Maade, som I tælle disse sidste med i Eders Folketælling, bør man ogsaa medregne de Sorte.

Paa begge Kanter var man paa Vildspor, som altid, naar man vil gjøre Vold paa Tingenes Natur. Man kunde svare Nordstaterne: Nei, Slaverne ere ikke Dyr, forlang, at man skal behandle dem som Mennesker, og til Sydstaterne kunde man sige: Efterdi Slaven er et Menneske i politisk Forstand, saa giv ham da de borgerlige Rettigheder og lad ham beholde sin Kone, sine Børn og Frugten af sit Arbeide.

Istedet herfor gjorde man et Kompromis, som var

en Plet paa Konstitutionen. Man nævner i vedkommende Artikel slet ikke Slaverne; man siger, at Mængden af Repræsentanter skal bero paa *Folkemængden*, hvad *de andre Personer* (en Eufemisme for de ulykkelige Negere) angaar, skulle de regnes som tre for fem; med andre Ord, fem Negere skulde gaa for tre Hvide. En Del af Befolkningen var saaledes repræsenteret pr. Hoved, en anden i dette Stykke formindsket med to Femtedele. For denne Indrømmelse overlod Syden paa sin Side til Kongressen den Ret, som den krævede for Staterne, til at regulere Handelsforholdene; det var en Fordel for Norden, som indehavde hele Handelen.

Men det er farligt at gjøre et Kompromis mellem Ret og Uret selv i de bedste Hensigter. Man havde i Virkeligheden til Sydens andre Mangler føiet en aristokratisk Konstitution, som sent eller tidlig maatte fremkalde en Kamp mod Demokratiet. Intet er mere aristokratisk end at have Slaver, ikke at bestille noget selv og at disponere over sine Omgivelsers Liv og Velværd. Da man sagde til Sydstaterne, at det skulde være dem tilladt, fordi de havde Slaver, at vælge 1 Deputeret for hver 10,000, medens Yankeerne, der leve af eget Arbejde, vælge 1 for hver 30,000 Mennesker, maatte Folket i Sydstaterne komme til at betragte sig som en særegen, overlegen Race, som en Samling af Herremænd. Den aristokratiske Aand blev saaledes udviklet og forøget ved Konstitutionen, og det var netop denne, der fremkaldte den sidste blodige Borgerkrig histover. Den Feil, som man begik i 1787, blev straffet i 1863. Men dermed skulde ogsaa hin Plet forsvinde.

Da Repræsentationens Styrke altsaa skulde bero paa Folkemængden, maatte Fordelingen blive forskjellig, eftersom denne sidste aftog eller tiltog; en Folke-

tælling hvert tiende Aar skulde etablere det rette Forhold. Denne Bevægelighed i Repræsentationen, som stadig giver de nye Interesser, hvad der tilkommer dem, er et fortræffeligt Princip, som mere end alt andet har bidraget til at fæstne den amerikanske Enhed.

I *England* havde man givet Grevskaber eller Byer — rene Abstraktioner, eller om man heller vil, lutter Mure og Marker — Repræsentationsret, thi om Folkemængden spurgtes der ikke, saaledes at der kunde gives Byer i stadig Aftagende, som blot havde en Haandfuld Vælgere. I 1832 fandtes der 56 Byerog Flekker, hvis Befolkning i den Grad var aftagen, at de tilsammen ikke havde flere end omtrent 2,000 Indbyggere, men havde ikke desmindre Ret til at vælge 111 Deputerede, saaledes at mange af disse valgtes med 6, 8, 10, 12 Stemmer, medens der fandtes Byer (som Manchester, Birmingham o. fl.) med over 100,000 Indbyggere, der ikke besad nogen Repræsentationsret. Reformen af 1832 gav disse 111 Deputerede ikke længer til Mure og Marker, men til Befolkninger.

Det amerikanske System har det Fortrin, at det følger Folkemængdens Fremskridt. Saaledes har New-York, som i 1787 havde 6 Deputerede, nu et mangedobbelt Antal.

Et eneste Punkt stod endnu tilbage nemlig at bestemme Valgenheden, med andre Ord, hvormange Vælgere der skulde til for at vælge en Deputeret. I *Frankrig* var tidligere, som bekjendt, *Vælgernes Antal* det Bestemmende. Amerikanerne toge derimod ikke Vælgertallet til Basis, men *Indbyggernes Antal*, hvilket er en Begunstigelse for de Lande, hvor der er store Familier, mange Kvinder og Børn; paa den Vis bliver ogsaa Kvinderne og Børnene idetmindste indirekte repræsenterede. Man bestemte, at der skulde vælges en Deputeret for hver 30,000 Indbyggere, hvilket gav imellem 6 og 7000 Vælgere — man kan jo

i Regelen regne Kvinder og Børn for en Trefjerdepart af en Befolkning —; saaledes fik man i 1789 65 Deputerede.

Den almindelige Mening blandt Europas Demokrater er, at der behøves en talrig Forsamling til at repræsentere et Folk. Saaledes talte i 1848 *Frankrigs* konstituerende Forsamling 900 Medlemmer og den lovgivende Forsamling 758. I 1876 tæller det franske Senat 300 og de Deputeredes Kammer 524 Medlemmer. I *Amerika* holder man derimod paa, at en talrig Repræsentation er unødvendig. I *England* er Kamrene temmelig talrige, Underhuset tæller i Regelen ca. 760, Overhuset ca. 360 Medlemmer.

Det var især *Hamilton*, som i Amerika modsatte sig et altfor talrigt Kammer. Han ytrede saaledes: Jo talrigere og større en Forsamling er, des lettere faar Lidenskaben Overhaand over Fornuften. Thi jo større Tallet er, desto større vil ogsaa Mængden være af Medlemmer, der besidde mindre Indsigt og Erfaring. Og paa et saadant svagt Punkt kan netop Enkeltmands Veltalenhed og Behændighed virke med størst Kraft. Derfor ser man ogsaa, at i Oldtidens Republikker, hvor hele Folket samlede sig som en Korporation, kunde en enkelt duelig Taler og Politiker ofte lede det med ligesaamegen Myndighed, som om han havde baaret Scepteret. Jo mere masseagtig en Repræsentation er, desto svagere vil den være. Uvidenheden vil lade sig narre og Lidenskaben lade sig lede af Sofisteri og Deklamationer. I Virkeligheden bliver Forfatningen mere oligarkisk, jo større Forsamlingen er, om den end i det Ydre ser mere demokratisk ud. Maskineriet er forstørret, men Fjedrene, som lede dets Bevægelser, ere mindre talrige og mere skjulte.

Frankrigs Historie giver Hamilton Ret heri. Den første konstituerende Forsamling beherskedes og henreves ikke sjelden af Mirabeau. En Masse vil altid kræve en Chef. Med Rette sagde Franklin: I kunne ikke samle Mennesker sammen, uden med det samme at samle deres Lidenskaber, Svagheder og Smaaligheder. Dersom deres Tal blot er fem eller sex, trække Alle sammen, og I faa et Oligarki; ere de derimod altfor mange, vil der idelig gives Elementer til Uenighed. En Repræsentation bør saaledes hverken være for talrig eller for faatallig.

Amerikanerne valgte altsaa en Deputeret for hver 30,000 Indvaanere, hvilket udgjorde 65 Deputerede for den første Kongres. Dette Tal maatte altid stige, og det er jo forlængst gaaet ind i Amerikanernes Bevidsthed, at de engang ville udgjøre et Folk paa 100 Millioner, ligesom de allerede nu udgjør ca. 40. Men paa Grund af fleres Frygt for altfor talrige Forsamlinger har deres stadige Tanke været at hindre, at Repræsentanternes Antal skulde blive altfor kolossalt. Det er herved vel at lægge Mærke til, at disse Deputerede, der repræsentere de enkelte Stater, ikke i Kongressen have at sysle med Spørgsmaal af lokal Interesse, men alene med Sager af fælles Natur, som Toldsatserne o. s. v. Det er derfor ikke nødvendigt at have saa mange Deputerede som f. Ex. i Frankrig. Saaledes har Bestræbelsen histover gaaet ud paa at indskrænke Repræsentanternes Tal, og man har faktisk reduceret det, om det end har maattet tiltage i Forhold til det oprindelige. Man bestemte saaledes i 1802, at der skulde være 106 Repræsentanter d. e. at man for en Befolkning paa lidt over 5 Millioner skulde vælge 1 Deputeret for hver 33,000 Indvaanere. I 1811 var der 7 Mill. Mennesker, man fastsatte Tallet til 35,000 Indvaanere og 181 Repræ-

sentanter. I 1822 var man naaet til et Folketal af 10 Mill.; man valgte nu 1 Repræsentant for hver 40,000 Mennesker, hvilket gav 210 Repræsentanter. I 1832 for 13 Mill. 243 Deputerede, 1 for hver 43,000 Mennesker. I 1842 var Folkemængden stegen til 17 Mill. Nu formindskede man de Deputeredes Antal og bestemte, at det ikke for Fremtiden skulde overstige 233. I 1842 gav dette Tal en Deputeret for 62,000 Indb., i 1860 en for hver 127,381 Indbyggere.

Den amerikanske Lov kræver, at man kun skal vælge én Deputeret ad Gangen, og Vælgerne ville ved det direkte Valg bedre kjende den Person, de udkaare.

Endelig bør efter Amerikanernes Opfatning en Mandant altid betale sin Mandatarius. I England har vistnok de Deputeredes Diæt aldrig lovformelig været afskaffet, og man kjender endnu Navnet paa den sidste Deputerede, som under Karl 2 lod sig den udbetale; men Loven er gaaet af Brug af sig selv. Det engelske Aristokrati har en dobbelt Fordel ved at fjerne et saadant Salar; derved formindsker det Konkurrancen og forøger sin egen Popularitet. I Kolonierne var det derimod forlængst Skik og Brug, at man betalte sine Repræsentanter under deres Samling, og der gaves Egne, hvor man gjorde det hver Morgen, idet man derhos gjentog for dem en liden Formel, der mindede dem om ei at være for vidtløftige i sine Diskussioner. Da den føderative Forfatning var antaget, bestemte Kongressen, at man skulde betale Kongresmedlemmerne — Senatorer saavel som Repræsentanter — 4 Dollars om Dagen foruden en Reisegodtgjørelse (mileage) beregnet efter 8 Dollars for hver 20 Mile. Der indtraf nu det samme, som oftere er skeet ogsaa i andre Lande, at man beklagede sig over, at Repræsentanterne forlængede Sessionerne for at hæve Diæten i længere

Tid. Tilslut blev man enig om en rund Sum for hver Kongres — neml. 6000 Dollars, hvilket gjør 250 Dollars for Maanedene. *)

Kongressen er permanent i Amerika, og som i alle Republikker kan den træde sammen, naar det behager den; Ingen har Ret til at sammenkalde den. Præsidenten har heller ikke Ret til at opløse den, thi dette vilde være at tilstaa ham en Ret, der stod over Folkerepræsentanternes. Paa den anden Side ligger der en stærk modererende Modvægt deri, at Senatet, som er faatalligt, fornyes hvert andet Aar med en Trediedel; dette har derhos histover en langt større Betydning end Repræsentanternes Kammer. Endvidere tiltræder jo Præsidenten, der vælges paa fire Aar, sin Post samtidigt med et nyt Kammer, og det kan vanskeligt tænkes, at dette kan komme i Uenighed med den Præsident, der er udgaaet af den samme Strømning i Opinionen som det selv. Hvad det Kammer derimod angaar, som vælges midt under Præsidentens Funktionstid, kan det vel tænkes at komme i Strid med ham, men Kampen kan aldrig blive synderlig langvarig, da der kun behøves fra begge Kanter en Smule Taalmodighed, saa ville begge Myndigheder udløbe til samme Tid, og Folket gjenoptage sin Suverænitet.

I Virkeligheden kan Farerne herved ikke være saa store; ikke destomindre er det konstitutionelle System med ansvarlige Ministre langt mere republikansk og medfører mindre Vanskeligheder end de Forenede Staters System. De amerikanske Aviser have oftere bragt paa Bane Spørgsmaalet om at reformere Konstitutionen saaledes, at Ministrene fik

*) Diæten er, ligesom Præsidentens Gage, bleven meget forhøjet for nogle faa Aar tilbage.

Adgang til Kammeret, og at dette fik Anledning til at udtrykke sin Misfornøielse. Men i det Øieblik, da Kammeret vil kunne dadle Ministrene og gribe ind i Styrelsen, vil man til Gjengjæld fordre, at Styrelsen skal kunne opløse Kammeret, og man vil saaledes naa det System, som efter Manges Anskuelse er det sandeste, frieste og mest republikanske, ifølge hvilket der, hver Gang en Strid opstaar mellem Statsmagterne, gjøres Appel til Folket selv.

Den anden Del af den lovgivende Forsamling i de Forenede Stater kaldes *Senatet*. Naar Fransk-mændene tale om et Senat eller et Overhus, tænke de gjerne paa det engelske Overhus eller Restaurations-Pairskammer. Det staar for dem som en Indrømmelse, der er vist nogle Privilegerede, og som en Institution, der er en Fiende af Demokratiet og staar aldeles i Strid med den franske Karakter. Dette er dog en falsk Forestilling. Man behøver blot at gaa til England for at se, at Overhuset er noget ganske andet end et egoistisk Aristokrati, der kuns eksisterer til sin egen Fordel. Saalangt man gaar tilbage, finder man stedse den engelske Adel staaende paa Folkets Side, ligesom den faktisk har bidraget særdeles meget til Frihedens Grundlæggelse og Befæstelse. Disse store Tjenester have gjort det populært, medens den franske Adel stadig stod sammen med Kongerne mod Folket og optraadte alene som en privilegeret Kaste. De Adelige have der modigen vovet sit Liv paa Slagmarken, men i det borgerlige Liv have de kun forsvaret sine egne Interesser og have været Hofmænd, men ikke Borgere.

I Amerika er Senatet populært; ikke destomindre er Demokratiet histover det fuldstændigste i sit Slags, thi dersom det sande Demokrati er det, hvor Borgerne tage Styrelsen selv i Hænde og sely lede sine Affærer,

kan den gamle Verdens ikke sammenlignes dermed. Det amerikanske Senat er alt andet end et Privilegium. Saa kjære i Frihed og Lighed som Nogen se Amerikanerne i sit Senat kun en nødvendig Regulator paa Demokratiet, et Middel ikke til at svække, men til at styrke Folkesuveræniteten. Frankrig har netop havt Uheld med sig, fordi det forhen søgte denne Garanti i et enkelt Kammer; for Amerikanerne har det lykkes at finde den ved at have to.

I ethvert frit Land er et dobbelt Kammer nødvendigt. Et enkelt Kammer er en Magt uden Grændser, men en Magt uden Grændser er et Despoti. Det bliver gjerne en anarkisk og ustø Myndighed, en Magt, som kun har sig selv til Udgangspunkt og underordner Landets Interesser under sine egne.

Der er en gammel Sofisme, som ofte har ledet Lovgivere og Politikere vild. I Frankrig har man altid sammenblandet Folket og Folkerepræsentationen. Nationen er suveræn, følgelig bør dets Repræsentanter være suveræne; saaledes er den franske Theori, der strider imod al sand Fornuft. Men Repræsentanterne ere Mandatarer, disse bør afhænge af sine Kommitterter; derfor taler Erfaring og Fornuft. Dersom I give en Arkitekt det Hverv at bygge Eder et Hus, og han bygger det efter sin og ikke efter Eders Smag under Paasknd af, at han er Eders Mandatarius, ville I anse det for et noget stærkt Stykke; ikke destomindre er det netop det som alle Et-Kammers-Thing have gjort, de have bygget Huset for sig selv og ikke for Landet.

Den lovgivende Magt bør altsaa være delt lige saavel i Demokratiets som i Frihedens Interesse, for at denle Magt altid kan være ansvarlig ligeover for Landet og altid vedblive at være i Vælgernes Haand.

Det er ikke blot mod den lovgivende Magts Usurperen og Tyranni, man maa sikkre sig, man maa ogsaa værge sig mod dens Svagheder og Øieblikkets Henrivelser. Intet er mere ustø end et Thing, der kun bestaar af ét Kammer og idelig fornyes. Med Medlemmerne skifte ogsaa Meningerne og Lovene. Et Et-Kammers Thing har altid Feber og smitter ogsaa Landet dermed. Vi behøve blot at huske paa Konventet og alle de andre franske Et-Kammers Thing — for at mindes en endeløs Uro. Tiden, dette nødvendige Element for enhver Gjenstand, der skal holde ud, kan ikke virke; man skifter for at skifte — af Misundelse, Utaalmodighed eller Uro. Og da man finder en uovervindelig Modstand i Sæder og Skikke, omstyrter man alt ved idelig at give nye Love. *Corruptissima republica plurimæ leges,**) siger Tacitus.

Denne Usikkerhed er ulykkebringende for det regelmæssige Arbejde, Foretagsomheden og Industrien. Det politiske Børsspil begynder; Respekten taber sig for Institutionerne, og bort gaar tilslut den Hengivenhed for Lov og Styrelse, uden hvilken der hverken gives Stat eller Fædreland.

Det eneste Middel til at hindre Usurpation og Anarki er derfor at dele den lovgivende Myndighed.

Nok en Grund hertil er, at et Folk altid lever i Traditionen. Det kan faa nye Ideer, nye Fornødenheder, men det er ugjærligt for hvemsomhelst pludselig at forandre Alt. Dette er ligesaa umuligt for et Folk som for et Individ. Vi kunne ikke brat omskabe os selv fra den ene Dag til den anden og afbryde ethvert Baand med Fortiden. Dersom vi undersøge vore Ideer, ville vi finde, at Størstepar-

*) Jo mere fordærvet en Stat er, desto flere Love.

ten af dem ere overleverede Ideer, der tjene som Overgang til nye. Vi leve af Arven efter vore Fædre, Nuets er, som Leibnitz har sagt, Fortidens Søn og Fremtidens Fader.

Hvo kan da repræsentere en Nations traditionelle Elementer? Det kan ikke være et fluktuerende Et-Kammer, der vælges for en kort Tid, og som medbringer nye Ideer, ofte Blandinger af det Sande og det Falske. *Folkets Villie bør have sin Gjænge, siger man; — Ganske vist, men Nationerne have som Individerne en dobbelt Villie, Nuets Villie og Morgendagens Villie. Et Folk tiltrænger Tid til Overveielse ligesaavel som det enkelte Individ, og denne Tid kan kun skjænktes det ved en gjentagen Prøvelse.*

Fremdeles er et Kammer ikke Alt — det staar jo ved Siden af en Styrelse. Denne Styrelse, som opretholder Freden og den offentlige Orden, repræsenterer forskellige forhaandenværende Interesser — Handeleus, Industriens, Søfartens o. s. v. Hvad vil den have til Forsvar mod en lovgivende skrankeløs Forsamlings Omsiggriben? Der, hvor man finder et stærkt organiseret Monarki, have Kamrene kun en kritiserende Ret; de komme og gaa, men Styrelsen bestaar. Men i en Republik, hvor alle Myndigheder ere skiftende, vil de eksisterende Interesser, naar man ikke har et Kammer, som repræsenterer de traditionelle og konservative Elementer, være udsatte for en tiltagende Usikkerhed, som vil lamme hele Nationens Liv; *Arbeidet* gaar ikke længere, og man vil naa en anarkisk Tilstand, lig Frankrigs i 1848. Det er altsaa nødvendigt for Opretholdelsen af en republikansk Styrelse, at der et eller andet Sted findes et fast Punkt, en Hjørnesteen, paa hvilken det Hele hviler. Dette kan ikke være en Præsident, der skifter hvert fjerde Aar, og som forøvrigt kan henrives af de samme

Lidenskaber som Folket; det maa være en Korporation, der er saa permanent som muligt, dersom noget kan være permanent i en Republik.

Det er ikke alene for Styrelsen af de indre Anliggender, at denne Permanens er nødvendig, den er det ogsaa for et Lands Forhold udad. En Nation lever ikke alene. Den har Forbindelser med fremmede Magter, Forhold, som grundlægges ved Traktater, der maa overholdes ikke alene efter Bogstaven, men ogsaa i sin Aand. Der gives ogsaa Alliancer mellem Folkene, og disse kan ligeoverfor hinanden betragtes som Individuer, der forpligtede sig ved Kontrakter. Det er nødvendigt at finde disse Nationer étsteds. Dersom man idag underhandler med ét Thing og der imorgen gives et andet, der gjerne bryder sig lidet om, hvad det forrige gjorde, og let er oplagt til at følge en anden Politik, blive ingen Alliancer mulige. Demokratierne ere derfor sjældent mægtige i Forhold til Ulandet; i et givet Øieblik — ved Krig — kunne de vistnok være det, men de mangle Kontinuitetens Karakter: de kunne ikke slutte varige Alliancer. Hvor der derimod findes et Aristokrati, vil man gjerne finde den høiere Politik tilstede; man huske paa Roms Senat, Venedigs Timandsraad og Englands Overhus.

Hvor nøie end Amerikanerne vare knyttede til Demokratiet, begrebe de dog, at de maatte hindre en saadan Svaghed udad til, og dette lykkedes dem ved Grundlæggelsen af Senatet. Man har kunnet underhandle tillidsfuldt med de Forenede Stater og glæde sig over de Baand, man har knyttet med dem. Med stor Takt krævede Amerikanerne, at Senatet ganske alene skulde have Kontrollen med de udenrigske Forhold. *En Traktat er gyldig, naar den er billiget af Præsidenten og Senatet; Repræsentanternes*

Kammer raadspørges ikke i dette Stykke. *Senatet har ogsaa at bekræfte Valget af Gesandter og Konsuler i Udlandet.* Som Følge af disse Bestemmelser har de Forenede Stater hævet sig til en Stormagt, medens Amerika under Revolutionen, da det endnu kun besad sine idelig skiftende Kongresser, ikke kunde slutte Traktater med nogen og ingen Tillid besad.

Intet Stort har været udrettet i de Forenede Stater i Forhold til Udlandet, intet fast grundlagt i det Indre, uden at Senatet har spillet en vigtig Rolle derved. Denne Korporation er som sagt langt mere anseet end Repræsentanternes Kammer, og man opfatter det saalangt fra som et Aristokrati og et Privilegium, at man meget mere betragter det som Nationalrepræsentationens Blomst og Styrelsens store Regulator.

At Frankrig har troet, at et Overhus nødvendigvis maatte være oligarkisk og upopulært, er en af de vigtigste Grunde til, at dets republikanske Konstitutioner ere mislykkede. *)

Med stor Dygtighed have Amerikanerne organiseret sit Senat. For hver Stat vælges der tvende Senatorer uden Hensyn til Staternes Folkemængde, Velstand eller Udstrækning. Senatorerne udnævnes paa sex Aar, men Senatet fornyes hvert andet Aar med en Trediedel. De udvælges af de enkelte Staters lovgivende Forsamlinger. Betingelserne for Valget ere kun lidet forskellige fra dem, der gjælde ved Repræsentantvalget. Man skal være 30 Aar gammel (istedetfor 25); man maa i 9 Aar have været Borger af de Forenede Stater (istedetfor 7); Loven har saaledes villet sikre sig lidt større Erfaring hos

*) Den nuværende franske Republik har, som bekjendt, et tildeels folkevalgt Senat.

Senatorerne. Endelig maa man have Bopæl i den Stat, hvor man vælges. Forøvrigt er der hverken Spørgsmaal om nogen Census eller nogen Edsaflæg-gelse.

Lader os betragte disse Betingelser lidt nærmere.

Hver Stat skal altsaa uanseet sin Folkemængde levere to Senatorer. Grunden til denne Lighed var ganske lokal: De smaa Stater vilde ikke opluges af de større. Denne særegne Organisation har havt særdeles gode Resultater.

Det var en meget naturlig Følelse, der bragte de smaa Stater til at lægge Vægt paa sin lokale Uafhængighed. De forlangte i Begyndelsen fuldstændig Lighed, og ønskede fastsat, at hver Stat skulde saavel til Repræsentanternes Kammer som til Senatet sende et lige Antal Deputerede, der havde et lige Antal Stemmer. De store Stater svarede, at dette vilde lede til, at Majoriteten beherskedes af Minoriteten. De tretten Stater vare hinanden saare ulige i Udstrækning, Rigdom og Folkemængde; dersom de syv mindste Stater forenede sig sammen for at danne den lovlige Majoritet, vilde en Trediedel af Forbundet beherske de to andre Trediedele. De smaa Stater indvendte paa sin Side, at de ikke vilde opgive sin Suverænitet. De sagde, at man burde tage Sol-systemet til Mønster, i hvilket Solen tiltrækker de smaa Planeter uden at absorbere dem. Men man grunder ikke et Rige med Metaforer; Svaret laa lige for Haanden, at Staterne ikke vare lig Planeter, der ikke berøre hinanden. For at styre de fælles Interesser var en Majoritetsregjering — en virkelig og ikke en fingeret — ganske nødvendig.

Striden endte med et Kompromis. Det bestemtes, at *Repræsentanternes Antal skulde staa i Forhold til Folkemængden*, medens *enhver Stat skulde*, saasom

Senatet repræsenterede den føderale Uafhængighed, *sende to Senatorer*. Senatorerne skulde derhos ikke votere som Staternes Delegerede men som Individider, med andre Ord, enhver af dem skulde have sit særskilte Votum, det var altsaa ikke den enkelte Stat, der skulde votere, men Senatorer, der kun havde at følge sin Overbevisning.

Dette Spørgsmaal om Senatet var saa vigtigt, at en Artikel, som berører mulige Reformer i Statsforfatningen, udtrykkelig bestemmer, at ingen Reform skal af Kongressen kunne forelægges Folket til Afstemning, dersom det ved denne Reform gjælder at berøve Staterne den lige Repræsentation i Senatet. Denne Reform er saaledes paa en vis Maade sat udenfor Statsforfatningen; Staterne have ved den villet forbeholde sig sin individuelle Existens.

Ved saadanne gjensidige Indrømmelser var man naaet til et Princip, som i Politiken er af en uomtvistelig Sandhed, et Princip, der paa andre Steder er lidet kjendt eller ogsaa misforstaaet, nemlig at Repræsentationens Forskjellighed er en Garanti for Friheden og skjænker et Land ypperlige Thing.

Skal man danne sig en Nationalrepræsentation, ser man ofte kun paa *Tallet*. Man synes at tro, at den arithmetiske Lighed er Demokratiets og Frihedens sande Væsen. Dersom Nødvendigheden kræver to Kammere, mener man, at gjøre overmaade meget ved at lade dem vælge af de samme Vælgere og ved at give dem hvert sin Forsamlingssal. Saa gjorde t. Ex. den franske Konstitution fra Aaret III. Man troede at have taget de vægtigste Forsigtighedsregler ved at kræve, at «De Gamle» skulde have fyldt de 40 Aar og være gifte Mænd eller Enkemænd, saasom Loven ikke havde rigtig Tiltro til gamle Pebersvende. Andetsteds har man krævet, at Vælgerne skulle be-

tale en høiere Skat, men alt saadant er utilstrækkeligt. At kløve Repræsentationen er ikke at give den den nødvendige Ligevægt og Afvexling. To Kammere, som vælges af de samme Vælgere og under Paavirkning af de samme Lidenskaber, ville kunne strides om Folkegunsten og blive gjensidig iversyge paa hinanden; denne Iversyge vil være et godt Mid- del for den executive Magt til at gjøre sin Overvægt gjældende, men hvad vil Landet vinde derved? I det Høieste en vis Garanti for Lovenes gode Affat- telse gjennem den dobbelte Diskussion. Og om man paa den anden Side vil fastsætte Censusbestemmelser, udsætter man sig blot for at gjøre Senatet upopulært.

Hos et Folk findes andre Ting af Vægt end *Tallet*. Der gives store fuldberettigede Interesser: de provincielle Interesserf. Ex. samt Industrien, Søfarten, Kunsten og Videnskaben, kort sagt meget forskjellige Interesser, som ikke kunne repræsenteres af et Thing, der er udgaaet af almindelig Stemmeret, det vil sige, af *Tallet*. Om vi gave disse Interesser en Repræ- sentation, skulde da et saadant Kammer blive farligt? Ingenlunde. Det vil vel repræsentere noget andet end *Tallet*, men ikke noget, der er fiendtlig stemt mod Friheden; man vil have givet Interesserne den Sikkerhed, de tiltrænge, og man fik fremkaldt en sand og alsidig Drøftelse.

Gav man t. Ex. Frankrig et Senat, der var sammensat af nogle Senatorer, valgte af hvert De- partement, fremdeles nogle, der repræsenterede Sta- tens store Korporationer, Industrien, Kunsten og Vi- denskaben, kunde man erholde 120—130 Mænd, som vilde være Personifikationen af Landets levende Interesser. Skulde de blive mindre populære end de Deputerede, der vælges af en Valgkreds? Tvertom, thi de ville have en dybere Rod i Landet og repræ-

sentere dets sandeste Liv. Paa den anden Side er det klart, at denne Forsamling vil se Sagerne an fra et andet Synspunkt end det Kammer, som vælges af Massen af Vælgerne: det vil tvinge Folket til at overveie og til at danne sig en Mening om visse Spørgsmaal, som et almindeligt Kammer lader staa i Skygge, fordi det ikke gjælder den politiske Lidenskab. Dette vilde være en umaadelig Fordel for Landet, og man vilde deri have en Regulator for og en Modvægt mod Øieblikkets Lidenskaber.

Løsningen af dette Problem har Amerikanerne fundet i Staternes Repræsentation. Disse Stater have noget vist Levende ved sig. Der er saaledes i Senatet Repræsentanter for Syden og Norden og følgende baade stabile og bevægelige Elementer. Forskjellighed er Liv, Ensformighed er Død, har Benjamin Constant sagt.

Hvorledes vælges da Senatorerne i Amerika? Under Diskussionen om Forfatningen vilde Nogle, at *de skulde udvælges af Repræsentanternes Kammer*. Med andre Ord — man vilde gjøre som Frankrig i 1848, da man bestemte, at den lovgivende Magt skulde vælge *«Raaderne»* (les conseillers d'État). Dette kunde lade sig høre i 1848, da disse ikke vare nogen populær Korporation men udgjorde Styrelsens Raad. Men en virkelig populær Magt maa have sine Rødder i Nationen selv. Et Thing er som et Træ, der bør gaa dybt ned i Jorden, hvor det finder den Kraft, som nærer det. Et Things sande Styrke bestaar i den nøie Forbindelse mellem Vælger og Repræsentant, der bevirker, at denne sidste ikke taler i sit eget Navn, men i alle deres, som staa bag ham. Vilde man altsaa have et andet Kammer, der ikke skulde staa under det første, maatte ogsaa det have sin Rod i Folket. Det er netop dette, Frankrig aldrig har

forstaaet. At skabe et arveligt Thing som Restaurationens Pairer i et Land uden Aristokrati eller at indføre et Pairskab paa Livstid, hvis Medlemmer valgtes af Kongen, saaledes som de vare det i 1830, eller af Keiseren, saaledes som Napoleon den Tredies Senat, er ikke at give det en populær Rod.

Repræsentanternes Kammer vil nødvendigvis blive stærkere end det andet Kammer, medens det tvertom er af Vigtighed for Ordenens og Frihedens Opretholdelse, at det andet Kammer ikke er mindre populært end det første.

Af disse Grunde forkastedes Forslaget om, at Senatet skulde vælges af Repræsentanternes Kammer.

Andre vilde, at *Senatet skulde vælges af Folket*. Men her opstod en anden Betænkelighed. Man ønskede en sindig Forsamling, som kunde være et Slags Garanti baade for Styrelsen og de udenrigske Forbindelser. Man kunde ikke ty til den almindelige Stemmeret, der vilde have kaaret et Kammer, besjælet af de samme Lidenskaber som Repræsentanternes Kammer. Der bestemtes derfor, at *de enkelte Staters lovgivende Forsamlinger skulde udvælge Senatorerne*. Som bekjendt er hver enkelt Stat ordnet efter de samme Principer som Unionen selv. I enhver Stat er der saaledes to Kammere: et Senat og et Repræsentanternes Kammer. Disse tvende Kammere, der vare udgangne af Folkets Valg, skulde udkaare Senatorerne, og det overlodes forøvrigt til dem selv at ordne Valgreglerne, som de vilde. I nogle af Staterne forene saaledes begge Kammere sig og vælge Senatorerne i Fællesskab; i andre voterer hvert Kammer særskilt, men maa komme overens med det andet om Valget af Kandidat (Concurrent vote). Kunne Kamrene ikke komme til nogen Enighed, sammenkalder man et fælles Møde, der da afgjør Sagen.

Senatorernes Antal kan saaledes kun stige med Staternes. Strax efter Revolutionen havde de 13 Stater med sine 3 Millioner Mennesker 26 Senatorer, i 1861 angaves Folkemængden til 31 Mill. og de 33 Stater havde 66 Senatorer.

Som vi allerede have bemærket, ynde Amerikanerne ikke mandstærke lovgivende Forsamlinger. Hvad Senatet angaar, var der desuden særegne Grunde til kun at have et lidet Antal Medlemmer. For det første vilde jo ellers de enkelte Stater have tabt noget af sin Suverænitet og ikke have kunnet indgyde Senatorerne nok af sin egen Aand, men Hovedgrunden var, at man tillagde Senatet flere Dele af Regjeringsmagten. Det er saaledes Senatet, som *billiger Præsidentens Valg af Ministre, bekræfter de diplomatiske Udnævnelser og bifalder og formulerer alle Traktater*. Saadanne Funktioner kunde man ikke tillægge en altfor talrig Forsamling. Man ønskede en Forsamling af dygtige og indsigtfulde Mænd, som kunde diskutere for lukkede Døre, naar Præsidenten havde forelagt dem en Traktat. Det mindre Antal giver derhos Senatorerne større Anseelse; et altfor stort Antal svækker altid en Korporations Værd.

En anden stor Fordel ved det ringe Antal er at Landet personligt kjender de enkelte Senatorer og altid har sine Øine heftede paa dem.

Hvad der maaske er det mest Originale ved Senatets Organisation, er Bestemmelsen af dets Varighed. Man behøvede et fast Punkt, en Hængsel, paa hvilken Alt kunde dreie, noget Ubevægeligt, som man var vis paa at finde, naar de andre Myndigheds Tid for et Øieblik løb ud. I 1848 var den franske Konstitution saaledes formet, at i Mai Maaned 1852 udløb Præsidentens Funktionstid i samme Øieblik som Kammerets, saaledes at Landet paa

denne skjæbnesvangre Dag maatte befinde sig uden Styrelse.

Sligt vil altid kunne indtræffe med Myndigheder, der fremgaa af Valg, saaledes som i Amerika. Hvert fjerde Aar gaa de af for atter at komme frem i en ny Skikkelse. Man maatte derfor ét Sted have en fast og permanent Magt. Denne Magt er Senatet.

I Begyndelsen tænkte man paa at vælge Senatorerne paa Livstid, hvorved Forsamlingen vilde blive lig det engelske Overhus. Man glemte, at dette vilde være at skabe et Aristokrati i et Land, som afskyr det. Tilslut udfandt man et Middel, der paa engang opretholdt Kravet paa Permanens og Valgprincipet.

Senatet er permanent, men hver Senator vælges kun paa sex Aar, og Senatet fornyes hvert andet Aar med en Trediedel; og man har draget Omsorg for, at der aldrig blandt de afgaaende Senatorer findes tvende fra samme Stat.

Erfaring har vist, at de ikke gjenvalgte Senators Tal aldrig overskrider Halvparten af de Valgte. I det Høieste vil det altsaa være en Sjettedel af Senatet, der fornyes hvert andet Aar. Men en lidet talrig Forsamling, der fornyes saa umærkeligt, kan næsten kaldes permanent, og nogle nye optagne Medlemmer ville ikke virke forstyrrende. Hvor begavet en Mand end er, vil han altid behøve en Tid for at sætte sig ind i Senatets Vaner og vide, hvem han skal slutte sig til; han kan ikke strax vinde en saadan Indflydelse, som i de store fornyede Thing, hvor Massen lettelig henrives af den Enkelte. Der opstaar saaledes hist en vis Korporationsaand, som gjør, at man skulde kunne skrive det amerikanske.

Senats Historie, medens dette vilde være en Umulighed for mange andre Things Vedkommende.

At Senatet skulde blive egoistisk og idelig tænke paa sig selv, som en arvelig eller livsvarig Korporation kunde være tilbøielig til, er der ingen Fare for. Naar man kun er valgt paa sex Aar, respekterer man sine Vælgere og tager Hensyn til dem. Paa den anden Side har Senatet sine Vaner og kan paa en vis Maade betragte sig som uafbrudt eksisterende lig de Akademier, som kaldes «udødelige» fordi der inden dem kun foregaar en successiv og umærkelig Skiften. Individerne gaar bort, men Korporationen bestaar. — Senatet er altsaa en Institution, der har Aristokratiernes Fordel uden at besidde deres Egoisme og har Valgets Fordel uden at have dets Ubestandighed. Dersom Senatet skulde støde voldsomt an mod Opinionen, vil Folket jo have det i sin Magt hvert andet Aar at skabe en ny Trediedel.

Der er en vis Lighed mellem Amerikas og det gamle Roms Senat. Dette var ogsaa et bevægeligt Aristokrati med sine Rødder ude i Folket. De af dette valgte Embedsmænd fra Kvæstoren af opover toge Plads i Senatet, som efterhaanden absorberede alt Liv i Staten. Enhver, der havde havt Del i større Affærer, blev Senator, og denne Forsamling maatte nødvendigvis have en storartet Autoritet, da det i sig indesluttede Summen af politisk Dygtighed og Erfaring.

I England er det gjerne Tilfældet, at den Mand, der har udmærket sig i Underhuset, sent eller tidlig faar Plads i Overhuset. Derfor se Englænderne med fuldstændig Rolighed en Mand stige i Opinionen. Hans Popularitet har intet Farligt ved sig. En Konservativ kan trøste sig med: den voldsomme Tribun vil engang blive en af vore! Og man har jo ogsaa

seet selv Folk som Brougham og andre med Tilfredshed at hvile ud i Overhuset. Den største Part af Lordernes Hus har i lang Tid bestaaet af homines novi. Man maa ikke lade sig skuffe af, at de antage Navn og Titel af Lord; Lord Chatham er Oppositionens store Pitt, og man kan sige, at i det sidste Aarhundrede har alt, hvad der i England fandtes af Liv, Energi og fremragende Dygtighed, tilslut havnet i Overhuset.

Det er Aandens Aristokrati, som saaledes er skjænket Plads i Rom, England og Amerika. De dygtigste og mest fremragende Mænd har man ønsket til Statens Ledere. I England beskytter det nye Aristokratis Fortjenester det gamle Arvearistokrati. I Amerika findes intet Arvearistokrati, men de store Navne have skabt sig selv. For at saadanne Mænd, Opinionens Chefør, ikke skulle blive farlige, men sætte sit Geni og sit Talent i sit Lands Tjeneste, sender man dem til Senatet. Paa den Maade har Amerika skabt sig et Valgaristokrati, og man finder ikke der den smaalige Misundelse, som hindrer Enhver, der hæver sig i Samfundet, i ogsaa at hæve sig i det politiske Liv, og som kalder denne Slags Nedtrykkelse Demokratiets Triumf.

Enhver Forsamling maa have en Præsident. I de Forenede Stater udnævnes Senatets Præsident ikke af Senatet, men er bestemt i Konstitutionen. Det er de Forenede Staters Vicepræsident, som er Senatets Præsident. En Amerikaner har vistnok sagt, at man har sat ham der, fordi man ikke vidste, hvor man skulde gjøre af ham; maaske har dog bedre Grunde bestemt dette Valg.

For det første maa man altid, med Hensyn til hvad der foregaar i Amerika, spørge, om det ikke er en Efterligning af engelske Forholde. Man kan

ikke forstaa Amerika, hvis man ikke kjender Englands Historie. I England vælger Underhuset sin Speaker, men Formanden i Overhuset udkaares ikke af Overhuset selv. Man har fulgt det samme System i de Forenede Stater.

Der gives endnu en anden vigtigere Grund. Da Senatorernes Antal er lidet, og de repræsentere sine Stater, vilde jo, om man tog Præsidenten blandt dem, den dertil valgte Senator faa en større Autoritet end de øvrige, naar han skulde beholde sin Ret til at stemme. Den Stat, til hvilken Præsidenten hørte, vilde kunne høste Fordel af denne Indflydelse, saameget mere som det i en Forsamling altid er nødvendigt, at ved lige Stemmer En maa have Ret til at gjøre Udslaget. Dette Tilfælde maa jo ofte indtræde i en lidet talrig Forsamling, hvis Medlemmers Sum er et lige Tal. Hvem skulde da gjøre Udslaget i Senatet? At give denne afgjørende Stemme til Præsidenten vilde være at give en enkelt Stat tre Stemmer. Og vilde man berøve ham Retten til at stemme, vilde hans Stat kun beholde én Stemme. Man valgte derfor til Senatets Præsident de Forenede Staters Vicepræsident, som saaledes repræsenterer Unionen. Dette var en Præsident, som Alle maatte kunne modtage. Om han end forøvrigt har den afgjørende Stemme i Tilfælde af lige Stemmeantal, voterer han dog almindeligvis ikke som Senator. Derimod afgjør han ethvert Ordensspørgsmaal inden Forsamlingen med næsten suveræn Myndighed. I enkelte Lande har man en ren Mani for Reglementer, hvorfor den første Række Møder ofte gaar op i lutter Kiv. Man vilde gjøre bedre i at efterligne Englænderne og Amerikanerne, som give Præsidenten en større Myndighed under Forbehold af Kammerets Supremati. The Speaker er en Slags Øvrig-

hedsperson, hvis Ord respekteres af Alle og Enhver; derved indvinder man betydelig Tid.

Naar Sessionens Slutning nærmer sig, trækker Senatets Præsident sig tilbage, og man erstatter ham med en midlertidig Præsident (Præs. pro tempore, som Amerikanerne udtrykke sig). Grunden hertil er eiendommeligt og viser, hvormeget Amerikanerne lægge Vægt paa at have en permanent Korporation. Det er nemlig, fordi de Forenede Staters Præsident kunde komme til at dø imellem Sessionerne, og da Vicepræsidenten i saa Tilfælde indtager hans Plads, kunde det træffe, at Senatet blev uden Præsident.

Naar vi nedenfor behandle den exekutive Magt, skulle vi se, hvilken Kontrol Senatet har over Kabinetets Medlemmer, men det har som politisk Korporation en anden Magt, som vi strax ville omtale, nemlig dets politiske Jurisdiktion.

Det er jo overalt nødvendigt at holde offentlige Funktionærer til deres Pligt, thi netop derved, at de som saadanne ere i Besiddelse af stor Magt, kunne de let blive tilbøielige til at misbruge den. I England har man Ministeransvarlighed; da denne ikke findes i Amerika, har man her paa en anden Maade sikket sig mod Misbrug fra dette Hold.

Ministernes Ansvarlighed er, saaledes som den existerer i England, for et folkeligt Styre en meget kraftig Garanti. Den er dog ikke af nogen gammel Datum. Ligetil Begyndelsen af vort Aarhundrede har man seet Fyrster villet beholde sine Ministre og paatvinge Kamrene og Landet dem. Men lidt efter lidt anerkjendte man i alt, hvad der angik virkelige Forbrydelser, Underhusets Ret til at anklage Ministrene for Overhuset, som dømmer dem; saaledes er en politisk Justits bleven grundlagt. En stor Feil ved denne er dog, at man aldrig véd, inden hvilke

Grændser den kan holde sig. Dersom man skulde give en Lov for at specificere alle de Misbrug af Magten, hvori en Minister kan gjøre sig skyldig, vilde den fylde mange Bind. Man er derfor nødt til at overlade Brødens Bestemmelse til Anklageren. Paa samme Maade er det Dommeren, som fastsætter Straffen og bringer den i Anvendelse. Men man staar da Fare for af Retfærdigheden at skabe et Middel til Hævn, og dersom man, som i England, tror sig berettiget til at anvende Landsforvisning eller endog Død som Straf, nærme vi os de Yderligheder, der plettede den franske Revolution. Imidlertid er man dog bleven staaende herved i England. Den sidste Anklage man kjender, er den, som reistes mod Lord Melvil i 1805. Han havde disponeret vilkaarligt over Statens Penge og foretaget Udtællinger, som han rigtignok retfærdiggjorde, men som ikke havde været bevilget af Parlamentet. Han blev anklaget for Overhuset, men Sagen strandede her.

I Amerika indsaar man, hvilken uhyre Fare der kunde opstaa ved at betro den kriminelle Justits til en politisk Korporation og vilde kun, at en Jury, det er, Borgerne selv, skulde afgjøre Sagen om en Medborgers Liv eller Død. — Naar en offentlig Funktionær anklages for Senatet af Repræsentanternes Kammer — en Efterligning af den engelske Fremgangsmaade — dømmer vel Senatet ham, men kan kun fastsætte Straffen til Degradation. Det kan sige: N. N. skal ikke længer være Øvrighedsperson, og samtidig kan det forbyde ham at beklæde nogetsomhelst Embede i de Forenede Stater. Men dersom den Anklagede har begaaet en Brøde, som ikke alene er politisk, dersom han for Ex. har indkaldt Fienden i Landet, vilde en politisk Straf være altfor mild for en saadan Misgjerning. I dette Tilfælde erklærer

den amerikanske Lov, at Intet er til Hinder for at forfølge den Skyldige ved de almindelige Domstole. Senatet erklærer kun, at den og den Funktionær er afsat for den og den Brøde, Resten vedkommer det ikke. Der er en fuldstændig Adskillelse mellem den almindelige Ret og den politiske Ret. Der er en speciel Domstol for offentlige Personligheder, men ingen exceptionelle Domstole. Dette er en af de mærkeligste Særegenheder ved den amerikanske Statsforfatning. I Frankrig har man organiseret en stor politisk Domstol, som man giver den almindelige Rets Magtfuldkommenheder, det er en aldeles exceptionel Domstol; det havde været bedre, om man var bleven dømt af Landets Jury og efter de sædvanlige Former og Garantier. Man har en stor Garanti for Friheden, naar Intet kan fri nogensomhelst Mand for at stilles for et Lands almindelige Domstole.

Det er Senatet, hvem de Forenede Stater for en stor Del skylder sin Fremgang. Det har været det demokratiske Samfunds Lykke, at det i sin Spidse har havt en Korporation, der er sammensat af Landets mest fremragende Mænd og som tro Vogter af dets første Interesser har været et Bolværk mod folkelige Lidenskaber og Forvildelser.

II.

Kongressens Magtomraade.

Den amerikanske Kongresses Rettigheder ere meget begrændsede; Grunden hertil er væsentlig at søge i Landets Deling i Stater. Disse holdt ved Forenin-

gens Afsluttelse meget paa sine Rettigheder og vilde kun give fra sig nogle af dem. Før første Gang i Historien har man derfor her en lovgivende Magt, som repræsenterer Landet, naar man betragter det fra den øverste Ledelses og den almindelige Styrelses Synspunkt, men som dog ikke er Landet selv, og som ikke har Alt i sin Haand.

Man fører i Europa idelig Folkesuveræniteten i Munden; denne udøves paa de regelmæssigt tilbagevendende Valgmøder, men næste Dag er denne Suverænitet gaaet over i andre Hænder, der kunne gjøre noget ganske andet end hvad Mandanterne ønske. I Amerika derimod forsvinder aldrig denne Suverænitet; ikke alene abdicerer Folket aldrig, men det tildeler Kongressen kun en vis stræng begrændset Lovmyndighed, som den udøver i Nationens Navn. Den amerikanske Konstitution viser os altsaa, hvilken Magt et Folk ikke kan udøve selv, og hvilken det bør beholde i sine egne Hænder.

Den første Myndighed, som et Folk ikke selv direkte kan udøve, er *den finantsielle*. Kongressen, hedder det i Konstitutionen, skal have Ret til at bestemme og opkræve Skatter og Afgifter for at betale de Forenede Staters Gjæld og sørge for deres fælles Forsvar og almindelige Velvære, men alle indirekte Skatter og Afgifter skulle være ens i alle de Forenede Stater; Kongressen skal ogsaa have Ret til at optage Laan paa de Forenede Staters Kredit.

Denne Magt er ikke ubegrændset; kun til det bestemte Øiemed besidder Kongressen den. Det vilde saaledes være umuligt, at Kongressen skulde kunne skattelægge det hele Land, om den vilde bevilge en betydelig Udgift til Fordel for en enkelt By. Det samme Spørgsmaal er opstaaet angaaende Veivæsenet. Kongressen har ifølge Konstitutionens Ord Ret

til at anlægge Postveie, men har den ogsaa Ret til at anlægge Veie for at lette Kommunikationen mellem to enkelte Stater? Der har i dette Stykke været en stadig Strid imellem Kamrene, som vilde anlægge vigtige Veie fra Ohio til Mississipi, og flere Præsidenter, der have erklæret, at en saadan Udgift ikke vedrørte «den almindelige Interesse». At slaa ind paa de specielle Interessers Omraade vilde være at berøve de enkelte Stater deres Suverænitet. Paa samme Maade har man længe debatteret om, hvorvidt Kongressen kunde votere en Tarif, der begunstigede visse Staters Industri; dette vilde snarere, sagde man, være at indføre Beskyttelsestold end en Maade at hæve Penge paa.

Med Hensyn til Skatternes Fordeling er det at lægge Mærke til, at den direkte Skat skal staa i Forhold til Vælgerbefolkningen; er Skatten indirekte, skal den, som sagt, være ens i alle de Forenede Stater. Dersom saaledes t. Ex. Kongressen bestemte en Skat paa alle Kjøretøier, vilde det ikke være den tilladt at fastsætte, at der i den rigere eller fattigere Stat skulde betales efter en forskjellig Tarif. Absolut Lighed er nødvendig; ved den har man villet undgaa gjensidig Iversyge mellem Staterne.

Ifølge det samme Lighedsprincip er det Kongressen forment at fastsætte Afgift for at udføre Varer fra en Stat til en anden, at begunstige én Havn fremfor de andre og at tvinge en Stats Skibe at anløbe eller betale Afgifter i en anden Stats Havn. Alle saadanne Uvaner, der klæbede ved Fortidens politiske Økonomi, har Konstitutionen forstandigt fjernet.

De enkelte Stater kunne fremdeles ikke uden Kongressens Samtykke fastsætte nogen Afgift hverken paa Import eller Export, og dersom de hæve slige

for den saakaldte Inspektion ere de nødte til at indbetale dem i de Forenede Staters Skatkammer. Man havde nemlig forlængst begrebet, at Handelsinteressen krævede kun at levere Varer til Udførsel, der virkelig gave saa at sige Valuta for Pengene. Amerika har derfor etableret en Inspektion, som verificerer Varens Kvantitet og Kvalitet og sætter sit Stempel udenpaa vedkommende Maal o. s. v., saaledes at Værdien er vis, og Ingen er bange for at blive bedragen. Denne Garanti har været en vigtig Aarsag til Handelens Trivsel i de Forenede Stater. Konstitutionen har dog villet hindre, at de enkelte Stater skulde benytte sig af den for at hæve Afgift af Export og Import, og Domstolene have at afgjøre herhen hørende Tvistemaal.

I 1821 bestemte Maryland, at Enhver, der vilde handle en gros med indførte Varer, skulde løse Bevilling som Kjøbmand en gros. Man forelagde Sagen for Forbundsdomstolen, som erklærede, at dette var en indirekte Skat paa Export og Import, og Loven annulleredes. Derimod havde Ohio engang lagt en Skat paa alle Kjøbmænd i Forhold til deres Kapital; de Skattelagte mente, at dette var en indirekte Maade at genere Trafiken paa. Men Forbundsdomstolen erklærede, at denne Skat var lovlig, da hver enkelt Stat har Ret til at beskatte sine Undersaatter, som den vil.

Endnu en Bestemmelse er laant fra England af, men har i Amerika faaet en ganske forskjellig Karakter, den nemlig, at enhver Lov, der vedgaar Finantserne, først skal forelægges Repræsentanternes Kammer. I England erklærede Underhuset allerede i 1678, at det alene havde Ret til at disponere over det engelske Folks Penge og til at pålægge Skatter, medens Overhuset ingen Ændringer kunde gjøre

ved den Slags Love. Grunden hertil er simpel: det er jo Folket, som betaler Skatterne, men Overhuset er ikke valgt af Folket og kan altsaa ikke stemme over disse. De samme Grunde findes ikke i de Forenede Stater; Senatorerne ere ligesaavel som Repræsentanterne Folkets Delegerede; derfor tilkjender ogsaa Konstitutionen Senatet Ret til at ømændre enhver Lov angaaende Statens Udgifter, men den har villet, at alle saadanne først skulle forelægges Repræsentanterne, fordi disse faktisk repræsentere *Tallet*, medens derimod Senatets Majoritet paa Grund af dets Sammensætning meget let kunde komme til at repræsentere en altfor liden Del af Nationen. Saaledes har den engelske Sædvane antaget et ganske andet Fysionomi i Amerika; her er den blot den gode Ordens Tolk, medens den i England har en kommunal og fødal Karakter.

De Forenede Staters Finantsvæsen var engang glimrende. Salget af Jord indbragte uhørte Summer, og i 1861 vakte dets Budget almindelig Beundring i den gamle Verden; dets Statsgjæld beløb sig dengang kun til ca. 50 Mill. Spd. Men Borgerkrigen har forandret disse Forhold. Statsgjælden er voxet i en uhyre Grad, og Masser af Papirpenge oversvømme Landet.

Kongressen har fremdeles at ordne Handelsforholdene imellem de enkelte Stater, at regulere Toldsatserne og at slutte Handelstraktater med fremmede Magter. Ifølge Konstitutionens Ordlyd er det dog Præsidenten og Senatet, som alene afslutter Traktater, uden at Repræsentanternes Kammer adspørges.

Til denne almindelige Bestyrelse af Handelsforholdene kan ogsaa henføres Kongressens Ret til at vaage over Fiskerierne, over Lodsvæsenet, Kvarantæne-Havne- og Fyrvæsenet o. desl.

Det er ogsaa Kongressen, hvem det paalægges at vaage over Handelen imellem Staterne indbyrdes, at ikke nogen af dem tillægges sig smaa Monopoler og Privilegier.

Til denne Kongressens kommercielle Magt slutter sig Retten til at slaa Mynt, fastsætte dennes og fremmede Mynters Værdi og at ordne Maal og Vægt.

At slaa Mynt har altid været Suverænitets Privilegium, og det er jo af den yderste Vigtighed, at der i en stor Stat findes Enhed i Mynt. Siden 1782 præges Unionens Mynt i Philadelphia, men der findes dog offentlige Myntværksteder andre Steder, saaledes i St. Francisco.

Fremmede Mynters Værd er flere Gange bleven reguleret af Kongressen. I en stor Handelsstat som de Forenede Stater er det nødvendigt, at fremmede Mynter, især Guldmynter, kunne cirkulere. Man modtager dem der i alle Kasser efter den bestemte Tarif.

Hvis man vilde have tilstaaet de enkelte Stater Ret til at slaa Mynt, vilde man derved have anerkjendt deres Suverænitet. Det er dem ligeledes forbudt at udstede Kreditbeviser, hvilket er en Ret, som Forbundsregjeringen forbeholder sig; dette var ganske naturligt i 1787, thi man havde netop reist sig efter en Bankerot. Man havde under Krigen udstedt en Uendelighed af Papirpenge, med hvilke det var gaaet som med de franske Assignater. Man vilde ikke udsætte sig for noget lignende og forbød derfor de enkelte Stater at udstede Papirpenge; Guld og Sølv skulde være det eneste Betalingsmiddel.

Der gives fremdeles enkelte Administrationsgrene, som ere af særlig Betydning for Handelen f. Ex. Postvæsenet. Det er Forbundsregjeringen, som i de Forenede

Stater ordner Alt, som angaar dette. Englænderne havde vel tidlig indført Postvæsenet i Amerika, men ligetil 1753 kastede det intet af sig. I dette Aar henvendte de sig til en Mand, under hvis Hænder Alt pleiede at faa Trivsel; man lovede *Benjamin Franklin*, at han, dersom han kunde bringe Postvæsenet til at kaste noget af sig, skulde erholde de først tjente 3000 Spd. Franklin greb Sagen an med vanlig Energi, og efter nogle faa Aar indbragte Postvæsenet Statskassen ca. 12,000 Spd. Netto om Aaret. Senere tænkte imidlertid Englænderne, som ikke kunde tilgive Franklin den Iver, med hvilken han forfægtede Amerikas Rettigheder, at straffe ham ved at afsætte ham, men fra den Dag gik det saa misligt, at intet Overskud faldt af. I 1775 sattes Franklin atter i Spidsen for det amerikanske Postvæsen, som fra den Stund af stadig har tiltaget i Udvikling; der gaves saaledes i 1863: 29,047 Postkontorer, som alle bestyredes af Postmestere, hvøraf 550 vare udnævnte af Præsidenten, 28,397 af The Post-master-general. Til disse 550 Pladse, som den exekutive Magt har at bortgive, er der altid en Masse Konkurrenter ved hvert nyt Præsidentvalg. Det er vanskeligt at fatte Nødvendigheden af, at Postmestrene skulle skifte ved hver Udnævnelse af en ny Præsident, og det er altid en stor Mislighed, at enhver Præsident saaledes har et vist Antal Individider knyttet til sin Skjæbne.

Medens Frankrig hidtil har betragtet Postvæsenet som en Indtægtskilde for Staten, betragte Englænderne det som et vigtigt Middel til at lette Kommunikationen og udvide Trafikken, saaledes at det ei gjælder, hvad Brevene kaste af sig i Porto, men hvilke Forretninger der opstaa ved Hjælp af Brevene. Derfor arbeide Englænderne paa at lette Brevenes Cirkulation saameget som muligt og have endelig

faaet istand en overmaade lav Porto. Amerikanerne have gaaet i deres Spor, og det er fra dem Tanken er udgaaet om en international Porto og Enhed i Brevvægtens Fastsættelse; i de Forenede Stater giver Postvæsenet nu intet Overskud, men man venter heller intet saadant.

Det tilkommer ogsaa Kongressen at beskytte Industrien, den literære Eiendomsret samt Patenterne for Opfindelsen.

I Washington har man etableret et Kontor — som er noget af det eiendommeligste i Verden, — hvor man for et Gebyr af ca. 10 Spd. giver Opfinderne et Patent, der gjælder for 14 Aar og kan fornyes for andre 7. Man gjør i Amerika flere Opfindelser end i Resten af Verden, saa at der aarlig udstødes 5 a 6000 Patenter.

Med Hensyn til den literære Eiendomsret har Amerika den samme Tidsvarighed som England, nemlig 28 Aar; dersom Forfatteren, hans Enke eller hans Børn endnu leve, efterat disse ere udløbne, 42 Aar. Den eneste Formalitet, som maa opfyldes, er at afgive den nødvendige Erklæring ved sit Hjemms Domstol samt i Washington; forøvrigt finder man som oftest Forfatterens Reservation paa Bagsiden af Titelbladet i deres Bøger.

Mærkeligt er det imidlertid, at denne Bestemmelse om den literære Eiendomsret kun gjælder Landets egne Børn; som Følge deraf eftertrykker man i Amerika i stor Udstrækning Udlandets Literatur. Dette er i høj Grad ubilligt; thi, naar en Forfatter skjænker et Folk aandelige Nydelser, bør Frugterne af hans Arbeide falde ham selv tilgode.

En rettænkende Amerikaner, der læser en fremmed Bog med Beundring, maa nødvendig føle sig ilde

berørt ved Tanken om, at den er frastjaalet Forfatteren.

Vi komme nu til en Magt af en ganske anden Natur, *Retten til at erklære Krig*. Denne Ret, der er en politisk Ret fremfor enhver anden, er samtidig den farligste for et Folk: dersom den tilhører Fyrsten udelukkende, kan i vore Dage, hvor Enhver lever af Arbeide og Industri, et Land i et Nu være ruineret.

I England har man beholdt den gamle fødale Vane. Fyrsten alene har Ret til at erklære Krig, men derved er dog ingen Fare paaferde, thi Fyrsten kan her ikke handle uden gennem sine ansvarlige Ministre, der vide, at de vilde sætte sin Tilværelse paa Spil ved at styrte Landet i en upopulær Krig. Desuden fører man ikke Krig uden Penge og Soldater, og det er Parlamentet, som bevilger Skatter og fastsætter Armeens Størrelse.

I Amerika, hvor den executive Magt er det underordnede Element, er det Kongressen, der besidder Retten til at erklære Krig, men samtidig har man givet Præsidenten og Senatet i Forening Retten til at slutte Fred. I det farefulde Øieblik har Repræsentanterne Magten, i det muligens fordelagtige Præsidenten og Senatet. Jeg er gammel, sagde Franklin, men jeg har endnu aldrig seet en god Krig eller en slet Fred.

Det er ikke alene Præsidenten, Loven saaledes har villet sikre sig imod, det er ogsaa imod de enkelte Stater, thi det hedder: Ingen Stat kan uden Kongressens Samtykke underholde regulære Tropper eller Krigsskibe i Fredstid, ei heller slutte Forbund med andre Stater eller en fremmed Magt, ei heller indlade sig i Krig, med mindre den selv er angrebet

eller Faren er saa overhængende, at ingen Udsættelse er tilstedelig.

Denne sidste Undtagelse bærer sin Retfærdiggjørelse i sig selv. En af en Fiende angrebet Stat kan ikke vente, indtil en Ordre om at forsvare sig indløber fra Washington. I vore Dage kan en saadan Ordre i et Nu indløbe ved Telegrafene, men da Konstitutionen gaves, var Forholdene anderledes, og det er forøvrigt i alle Lande en stadig Regel, at Nød bryder alle Love.

Retten til at erklære Krig indbefatter nødvendigvis Ret til at reise en Hær og organisere en Marine. Denne Ret, som nu formelt er givet Kongressen, vakte overmaade heftig Modstand under selve Revolutionen. Staterne havde en stærk Uvillie mod staaende Hære, en Følelse, der forøvrigt er særegen for den angelsachsiske Race. Staaende Hære er en Fare for Friheden; Marinen derimod kan, som Englænderne mene, beskytte Uafhængigheden. Den samme Anskuelse hersker i Amerika. Imidlertid indsaa Lovgiveren, at Unionen dog maatte have en Hær til sit Forsvar, og tillod Kongressen at reise en Hær, dog ikke ved Hjælp af Udskrivning, men ved Indrullering af Frivillige.

Intet Antal er fastsat, da man antog, at Kongressen i saadanne Tilfælde ikke kunde være i Uenighed med Landet. Forøvrigt fungerer jo Kongressen kun i to Aar, og kun for et saadant Tidsrum voteres Pengene til Armeen. En Kongres kan aldrig forpligte en følgende i saa Henseende.

Ligetil 1861 var en staaende Armé en lykkelig Fiktion i Amerika; der fandtes da kun ca. 16,000 Soldater i et Land paa 31 Millioner Mennesker, og disse 16,000 vare fordelte paa 40 til 50 forskjellige

Grændseposter. Borgerkrigen gjorde en Forandring i alt dette.

Ved Siden af hin usynlige Hær stod den meget populære Militz. Det var fra denne, at La Fayette hentede Forbilledet til Nationalgarden. I enhver By og ethvert Distrikt findes en saadan Militz, en Planteskole, hvorfra man henter Soldater i Farens Stund. Medens de Civile i flere Lande i den gamle Verden ikke have Ret til at bære Vaaben, betragter man i Amerika denne Ret som en Borgers Privilegium. Enhver ønsker at høre til Militzen, og det er fra denne, man har hentet de bedste Soldater under de tvende Revolutioner.

Det eneste Spørgsmaal, som i denne Henseende beskæftigede Lovgiverne i 1787, var at faa indført Enhed og Orden i Militzvæsenet. Man følte, at Militzen vilde blive den Reserve, hvorfra Soldaterne skulde tages; det var nødvendigt, at man forefandt Folk med samme Disciplin og samme Væbning, hvis man vilde undgaa Forvirring. Kongressen fik derfor Myndighed til at organisere og bevæbne Militzen og udstede Reglementer; men Staterne fik Ret til at udnævne Officererne. I Regelen vælges Officererne af Soldaterne med Undtagelse af de høiere Grader, der besættes af Staternes Guvernører.

Et andet Spørgsmaal var, hvem der skulde have Ret til at sammenkalde Militzen. Under Revolutionen saa man, at man intet kunde gjøre uden de enkelte Staters Samtykke. Da saaledes Karolina blev angrebet af Lord Cornwallis, nægtede Virginia at lade sine Tropper forlade sit Territorium. I 1795 bestemte Kongressen, at Præsidenten havde Ret til at sammenkalde Militzen uden at de enkelte Staters Guvernører skulde kunne modsætte sig. Flere Gange har det dog hændt, at enkelte Guvernører have

villet modsætte sig Præsidentens Ordre, men Folket har altid stillet sig paa dennes Side.

Vi komme nu til et Punkt, til hvis Bestemmelse Staternes gjensidige Iversyge har været medvirkende. I 1787 var det et alvorligt Stridsenue, hvor Kongressen skulde holdes, og hvordan dens Magt skulde være paa det Sted, hvor den fik sit Sæde. Lokale Stemninger eller Interesser kunde let blive til Forstyrrelse; dette hændte f. Ex. i 1783, da Kongressen holdtes i Philadelphia. Truet af de Misfornøiede tyede den til Statens Autoriteter for at erholde Beskyttelse, men man viste sig saa kjølig i Forsvaret, at den trak sig tilbage til New-Jersey. Der tiltrængtes derfor et Sæde for Styrelsen, som ikke tilhørte nogen Stat, for at ikke Kongressen i noget Stykke skulde blive afhængig af en enkelt saadan.

Man ønskede ogsaa gjerne at henlægge den lovgivende Forsamling til en mindre By, hvor den var mere i Ly for de folkelige Lidenskaber, og man valgte Washington ved Bredden af Potomac. Maryland og Virginia leverede de Landstrækninger, hvoraf Forbundsdistriktet Columbia dannedes, et neutralt Distrikt, der tilhører Alle og Ingen. Dets 100,000 Indvaanere tilhøre ingen bestemt Stat og kunne altsaa ikke sende Repræsentanter. Kongressen selv giver dem Love. Denne Eiendommelighed har intet afskrækkende ved sig; ingen er jo, siger Amerikanerne, forpligtede til at bo i dette Distrikt. Hvad, som var af Vigtighed, var, at Kongressen opnaaede faldstændig Uafhængighed.

Ser man nøiere paa den amerikanske Konstitution, vil man snart opdage, at den er udkastet i meget store Træk. Vanskeligheder opstaa, naar man gaar til Detaillerne. Man har været nødt til at medgive, at Kongressen skulde have Ret til at gjøre

Alt, hvad der var nødvendigt for at bringe de Rettigheder til Udførelse, som Konstitutionen hjemler den. De lokale Suveræniteter kunde lettelig komme til at kollidere med Unionens, og ved Siden af de udtrykkelig *opregnede* Rettigheder, har man ogsaa maattet indrømme *underforstaaede*.

Da f. Ex. Jefferson i 1802 købte Louisiana af Frankrig og for 12 Mill. Spd. erhvervede et Territorium, som fordoblede de Forenede Staters Udstrækning, indtraadte et Tilfælde, som Konstitutionen ikke havde forudseet. Han forlangte nu, at hans Handling skulde godkjendes. At købe et Territorium, uden at en Lov er gaaet iforveien, og saaledes at udvide de Forenede Stater med Fare for at sætte deres Fremtid paa Spil, og i denne Traktat at erklære, at Louisianas Beboere skulde være amerikanske Borgere, var noget ganske uhørt. Imidlertid ratificeredes Traktaten, dels fordi Jefferson var meget populær, dels fordi man indsaa, at Louisianas Erhvervelse aabnede de Forenede Stater en stor Fremtid. Exemplet var givet, og senere har man købt Florida, besat Texas og erhvervet sig og betalt en Del af Mexico, uden at man har bestridt Kongressens Ret til saadanne Transaktioner.

Det var ligeledes ifølge Kongressens underforstaaede Rettigheder, at man grundlagde Militærskolen i West-Point ved Bredderne af Hudson. Man maatte købe Terræn og betale Lærere — noget, som Konstitutionen ikke havde forudseet. — Endelig har Spørgsmaalet om, hvorvidt man havde Ret til at grundlægge en Unionsbank vakt store Stridigheder.

III.

Den exekutive Magt (Præsidenten).

At organisere den exekutive Magt har til alle Tider voldt Lovgiveren størst Vanskelighed. Den er efter sin Natur i høi Grad absorberende og drager lettelig et Lands Kræfter til sig; vil man anvende altfor stærke Midler mod denne Omsiggriben, falder man let i den anden Yderlighed og fremkalder Anarki ved at svække den for meget. I Frankrig har man ofte troet, at man ved at svække den exekutive Magt ret grundigt vilde sikkre sig Fred og Ro; men denne Tanke har netop bragt saamange konstitutionelle Reformer til at strande og navnlig hindret Republikens Befæstelse.

Man har glemt, at en afvæbnet og svækket exekutiv Magt vilde blive ude af Stand til at opretholde Lovene. Men Lovene er Eiendommens og Frihedens Garanti, og man kommer saaledes til at forstyrre Tilliden, vække Frygt hos Interesserne og afbryde Arbeidet — for endelig gennem Anarkiet at falde i Hænderne paa Despotiet.

Ligesom Amerikanerne have hentet sin Organisation af den lovgivende Magt fra England, saaledes tog de ogsaa med nogle Ændringer fra samme Kant Modellen til sin exekutive Magt. De følte nemlig Nødvendigheden af at have, ligesom Moderlandet, en *enkelt* og *ansvarlig* exekutiv Magt.

I nogle Lande har man troet at slippe fra Vanskelighederne ved den exekutive Magt ved at dele den eller ogsaa ved at tillægge den et «Raad», uden hvilket den intet kan gjøre. Erfaring har vist, at denne Svækkelse nødvendigvis leder til en slet Regjering. I Frankrig har man et godt Exempel derpaa i *Direktoriet*. Ganske vist vare de Mænd, som

forfattede Konstitutionen af Aaret III, oplyste og oprigtige Patrioter. Belærte som de vare af Revolutionen, ønskede de oprigtigt at grunde Friheden og opfyldte alle de Betingelser, man kan fordre af Lovgivere, men af Frygt for de monarkiske Erindringer vovede de ikke at fastslaa en *enkelt* exekutiv Magt. De delte den derfor mellem fem Direktører, og man fik saa en uafbrudt Række af Statskup, ligesom Direktoriets tilsidst foragtedes af alle paa Grund af sin Afmagt.

Vil man have en vel organiseret exekutiv Magt, maa den nødvendigvis være *enkelt*, thi man forlanger især af den, at den skal *handle*. At overveie og forberede Love passer bedre for en Forsamling end for et enkelt Individ; der er større Erfaring i en Forsamling end hos den Enkelte, men til at handle og frembringe Lydighed kræves der én Villie, én Handlen, og følgelig Ænhed.

Det er en sørgelig Misforstaaelse at tro, at man styrker Friheden ved at dele den exekutive Magt. Der findes ingen Ansvarlighed, uden hvor den er enkelt; fire eller fem Personer ere gjerne saa forskellige i Synspunkter og saa afvigende i Villie, at en saadan exekutiv Magt, der derhos intet Ansvar har, nødvendigvis maa blive kraftesløs.

Man huske paa den provisoriske Regjering i 1848. Frankrig skulde neppe have oplevet hine sørgelige Junidage, hvis Magten havde været i en enkelt Mands Haand. Et andet Exempel er «Velfærds-komiteén» under den første Revolution. Mangelen paa Ansvarlighed var det netop, som her frembragte den forfærdeligste Samvittighedsløshed.

Amerikanerne besluttede at betro den exekutive Magt til en Præsident og i hans Forfald til en Vice-præsident. Man udnævner altsaa to Personer, hvoraf

den ene er den andens Suppleant. Vicepræsidenten er i Virkeligheden en Suppleant, thi han er ikke Medlem af Præsidentens Kabinet, har intetsomhelst Ansvar og ingensomhelst Indflydelse paa Sagernes Gang. Men han er Senatets Præsident, og dette er hans eneste Rolle; dog, hvis Republikens Præsident dør, eller der opstaar en Hindring, der forbyder ham at fungere, om han f. Ex. sættes under Tiltale, indtager Vicepræsidenten hans Plads og bliver de Forenede Staters virkelige Præsident. Man har flere Exempler herpaa. I 1844 døde *Harrison* efter at have været Præsident i én Maaned, og *Tyler* kom i hans Sted. I 1850 døde *Taylor* efter 16 Maaneders Præsidentskab og succederedes af *Fillmore*.

Hvor lang Varighed bør en saadan exekutiv Magt have? Dersom Tidsvarigheden er for kort, har den, der beklæder Posten, ikke Tid til at interessere sig for Statens Affærer og vil træde af, netop som han bliver istand til at lede dem vel. Er Tiden for lang, bliver det tungt at forlade Præsidentskabet; man finder sig kun nødigt heri; saaledes vil Folkets Suverænitet være i Fare. Det gjælder derfor at gaa Middelveien og give den exekutive Magt Tid nok, til at Præsidenten kan styre Landet, men ikke udstrække den saa længe, at han kommer til at betragte sig som Eiermand af sin Post.

Under Debatte om Konstitutionen foresloges forskjellig Tidslængde; de konservative Politikere, der havde mindst Tillid til Demokratiet, forlangte, at Præsidenten skulde udnævnes for saa lang Tid som han maatte opføre sig vel i, det vil sige, paa Livstid. Denne aristokratiske Idé forkastedes.

Heller ikke et Forslag, der gik ud paa 7 Aar uden Ret til Gjenvalg, vandt Bifald, men man blev staaende ved en Tidsvarighed af 4 Aar, ligesom

Præsidenten derhos skulde kunne gjen vælges i det Uendelige. Hvad denne sidste Bestemmelse angaar, saa modificeredes den de facto ved det Exempel, som Washington gav.

Washington havde fra første Øieblik at havt meget imod, at Gjenvalg skulde være tilladt, Det forekom ham, at en Embedsmand, der pønser paa Gjenvalg, ikke længere alene dvæler ved Tanken om at styre Landet, men ogsaa har faaet en personlig Interesse; et nyt Element, en egoistisk Interesse er kommet med ind i Styrelsen. Efter 4 Aars Forløb vilde Washington træde af, men netop paa den Tid vare Forholdene meget vanskelige, og man følte paa alle Kanter stor Trang til fremdeles at beholde ham, saa at Landets første Mænd skrev til ham for at sige ham, at han i Frihedens og Republikkens Interesse burde modtage Gjenvalg. Washington fandt sig heri af Hensyn til Fædrelandet, men efter 8 Aars Forløb vilde han ikke paa nogen Maade lade sig gjen vælge. Hans Exempel er for Amerika bleven et Præcedens, noget mere Helligt og Vægtigt end selve Lovens Ord. Ingen Præsident har vovet at fremstille sig for tredje Gang, fuldkommen vis paa, at Folket ikke har forglemt det af Washington givne Exempel. Meget mere hylder alle gode Patrioter den Idé, at, dersom et Folk vil styres vel, er det ønskeligt at de, der staa i dets Spidse, ere uden Haab og uden Frygt, og vide, at de vel ere Nationens Ledere, men kun for en bestemt Tid. I Styrelsen bør ikke indsnige sig et Element, som intet har med Statens Interesse at gjøre. Indrømmer man en politisk Funktionær Ret til idelig at gjen vælges, vil han blive Folkets Herre istedetfor dets Tjener, ligesom hans Politik vil blive personlig og ikke national.

Da General Harrison i 1841 valgtes til de

Forenede Staters Præsident, betegnede han i sin Tiltrædelsestale Præsidentens Gjenvalg som en uheldig Tilladelse i Konstitutionen og saa i denne Mulighed en Spire til personlig Ærgjerrighed. Naar Lincoln gjenvalgte, var det, fordi de farlige Forholde absolut gjorde det nødvendigt at bibeholde den samme Styrer, indtil Oprøret var beseiret*).

Præsidenten tiltræder sin Ret *den 4de Marts* og aftræder efter fire Aars Forløb om Aftenen den 3die Marts; der hviler noget Helligt og Forjættelsesrigt over den 4de Marts, thi paa denne Dag tiltraadte Washington sin Styrelse.

Hvilke Egenskaber ere nødvendige for at kunne vælges til Præsident, og hvorledes gaar Valget for sig?

Saavel Præsidenten som Vicepræsidenten maa være indfødte Amerikanere, have fyldt det 35te Aar og i 14 Aar have havt sin Bopæl i de Forenede Stater. Konstitutionen indeholdt dog med Hensyn til den første Betingelse en Undtagelse til Fordel for dem, der havde hjulpet til i Frihedskampen uden af Fødsel at være Amerikanere. Det er heller ikke nødvendigt at være født paa amerikansk Grund; Spørgsmaalet er blot om man er en Amerikaners Søn.

At man har krævet 14 Aars Ophold i de Forenede Stater, er naturligvis, fordi man ikke vil, at en Mand skal være bleven fremmed for sit Fødeland ved et langt Ophold i Udlandet. Forresten gjælder det her blot om Bopæl i Udlandet; Reiser eller midlertidige Ophold i fremmede Lande som diplomatisk Agent f.

*) Den nuværende Præsident Ulysses Grant vil i 1877 have fungeret i otte Aar; der har som bekjendt gaaet Rygter om at han ikke skulde være uvillig til at lade sig gjenvælge paanyt.

Ex. er ikke til Hinder. *Buchanan* gik saaledes lige fra en diplomatisk Ambassade til Præsidentskabet.

Andre Betingelser, som Religion eller Formue, ere ikke satte. General *Pierce* og *Lincoln* havde saaledes ikke synderlig Formue.

Spørgsmaalet om hvem der skulde vælge Præsidenten, satte i lang Tid de amerikanske Konstituentter i Forlegenhed. At overlade Valget til Folket, vilde være at agitere Gemytterne i høi Grad og bringe Uro og Gjæring ud over Landet ved hvert nyt Præsidentvalg. Denne Fare opstaaer altid, naar et Folk træder sammen og selv udvælger en enkelt Mand til at repræsentere sig. Denne, der saaledes er Nationens Repræsentant, tror selv, at han er af lige stor Betydning som Kamrene, og ofte af større, efterdi enhver Deputeret kun har været udnævnt af et Distrikt, han alene af den hele Nation. Herved kan opstaa Fare for Friheden, om Folket skulde begeistres for et Navn.

At overlade Valget til den lovgivende Forsamling vilde paa den anden Side svække den exekutive Magt altfor meget. Dersom han udvælges af et Thing, er han valgt af en Majoritet, der kun er en liden Majoritet af Nationen. En slig exekutiv Magt vilde ikke have tilbørlig Styrke. Men skulde man ikke kunne finde en Middelvei imellem Udnævnelsen af Folket og Udnævnelsen af Kamrene?

Man ønskede at etablere et Præsidentvalg, i hvilket Folket vel tog Del, men ved hvilket det dog ikke virkede altfor direkte. Konstitutionen bestemmer derfor, at Valget skal foretages af Vælgere, der udtrykkelig udkaares i dette Øiemed, og at der for hver Stat skal være ligesaa mange Præsidentvælgere, som der tilsammen er Repræsentanter og Senatorer ved Generalkongressen. Man vilde med andre Ord

give enhver Stat ligesaastor Indflydelse paa Præsidentvalget som paa Landets øvrige fælles Affærer.

Ved saaledes at dele Valget haabede Konstituenterne, at man i hver Stat vilde bestræbe sig for at vælge de Mænd, til hvem man havde størst Tillid, og som da vilde vide at udfinde den, der var dygtigst til at være Præsident.

Saaledes bleve i Virkeligheden Washington og de nærmest følgende Præsidenter valgte, men under Demokratiets Udvikling i vore Dage giver Folkvillien sig tilkjende paa andre Maader. Der sammenkaldes nu offentlige Møder, hvor Præsidentvalget diskuteres, og til hvilke Delegerede møde op fra alle Kanter. Det er vel fremdeles visse Vælgere, som udkaare Præsidenten, men de udnævnes med Forpligtelse til at stemme paa en bestemt Kandidat. Efter Konstituenternes Mening skulde de Delegeredes Hverv betragtes som et Tillidshverv, og de skulde have fri Villie til at vælge, hvem de vilde; i vore Dage faa de derimod et imperativt Mandat, og *maa* stemme paa en vis Kandidat. Man kan endog sige, at det nuværende System staar under det direkte Valg, thi ved et saadant raadspørges dog Folket, man taler og diskuterer; her er det tværtom Partierne, som afgjør Valget.

Maaden, hvorpaa Valget foregaar, er følgende: Henimod Udløbet af hvert fjerde Aar, 34 Dage før Præsidentvalget skal foretages, Tirsdagen efter den første Mandag i November, sammenkaldes Vælgerne i de enkelte Stater. De vælges næsten alle af Folket; kun i Delaware og Syd-Carolina vælger den lovgivende Forsamling dem. Disse Vælgere foretage nu særskilt Valg paa Præsident og Vicepræsident. Resultatet af dette Votum sendes til Senatets Præsident i Washington, hvor det skal være ankommen

inden første Onsdag i Januar. Den anden Onsdag i Februar Maaned foretages Stemmetællingen i Senatets og Repræsentanternes Nærværelse af Senatets Præsident. Dersom en Kandidat har absolut Pluralitet, proklameres han som Præsident. Paa samme Maade gaar man ogsaa frem ved Valget af Vicepræsidenten.

Men hvorledes er Fremgangsmaaden, hvis der ikke er absolut Pluralitet, og hvorledes adskiller man de Stemmer, som ere bestemte for Præsidenten og de som ere givne til Vicepræsidenten?

Da Konstitutionen forfattedes, havde man ikke tænkt at sondre Præsidenten fra Vicepræsidenten; man vilde, at den som skulde være hins Suppleant, skulde være den Mand, som næst ham i høieste Grad besad Landets Tillid. Man havde saaledes erklæret, at den, som havde de fleste Stemmer efter Præsidenten, skulde udnævnes til Vicepræsident. Men i Aaret 1800 befandtes begge Kandidater, *Jefferson* og *Aaron Burr*, at have lige mange Stemmer; først efter 36 Omvalg med samme Resultat forandrede en Vælger af Patriotisme sit Votum, og *Jefferson* valgtes.

Siden den Tid har man forandret Systemet ved en Tillægsbestemmelse, som føiedes til Konstitutionen i 1804; man stemmer nu særskilt paa Præsident og Vicepræsident. Deraf følger, at Vicepræsidenten er ligesom en Doublet af Præsidenten; dersom denne dør, vil hans Suppleant være aldeles af samme politiske Farve, om end ikke altid af samme Værd.

Dersom Præsidenten ikke har erholdt absolut Majoritet, er det Repræsentanternes Kammer alene, som vælger mellem de tre, som have havt de fleste Stemmer; dog votere Repræsentanterne i dette Tilfælde Stat for Stat, ikke efter Hoved og efter Repræsentanternes Antal. New-Yorks mange Deputé-

rede have — som de mindre Staters faa — kun én Stemme tilsammen. Dette er et temmeligt indviklet Maskineri, da det jo t. Ex. er nødvendigt, at alle New-Yorks Deputerede ere enige. I 1824 samlede saaledes Repræsentanternes Kammer sig for at afgjøre, hvem der skulde være Præsident af følgende 3: Andrew *Jackson*, John Quincy *Adams* og William *Crawford*, hvoraf Ingen havde erholdt absolut Majoritet, og det valgte ikke Jackson, som havde havt fleste Stemmer, men Adams.

Under Valgagitationerne i vore Dage er altid Præsidenten designeret nogen Tid før det virkelige Valg foregaar; idet man i de forudgaaende Møder har taget sine Forholdsregler.

Dersom Vicepræsidentvalget ikke har givet absolut Majoritet, er det ikke Repræsentanternes Kammer, men Senatet, som foretager Valget. Senatet vælger mellem to Navne, og enhver Senator voterer som Person, og uden at Valget foregaar Stat for Stat.

Med Hensyn til Præsidentens Gagering, fastsattes den i 1793 til 25,000 Dollars efter Washingtons Opgave over sine Udgifter. Men denne Sum har senere vist sig aldeles utilstrækkelig; enkelte Præsidenter, som *Jefferson* f. Ex., tilsatte sin Privatformue under sin Styrelse, medens andre som *Monroe* kom i betydelig Gjæld. Den er derfor senere forhøiet til 50,000 Dollars. *)

Englænderne synes i dette Stykke, at ræsonere fuldkomment rigtigt. De sige: Kjøbmænd, Advokater og Læger tjene mange Penge; dersom vi ville have gode Statstjenere, maa vi lønne dem vel for ikke at faa alene Vrag til dette Yrke. I Amerika

*) I 1876 er fremkommet et Forslag om atter at nedsætte Præsidentens Gage til 25,000 Dollars.

faar den afgaaede Præsident ingensomhelst Skadeløsholdelse. Han træder tilbage i Privatlivet, og det er en Skam, naar f. Ex. Jeffersens blev nødt til at bortlodde sit Bibliothek for at have noget at leve af Resten af sine Dage. Cincinnatus' Fattigdom tager sig godt ud i Historien, men der er noget, som er større: Synet af et Land, der forstaar Erkjendtlighed, og som belønner rigeligt den, som har slidt sig op i dets Tjeneste.

Hvor langt strækker den exekutive Magts Omraade sig?

Vi ville først tale om Forholdet mellem den lovgivende og den exekutive Magt. Her møder os først det bekjendte Spørgsmaal om Veto. — Kan en exekutiv Magt bestaa, dersom den ei har Evne til at forsvare sig imod den lovgivende Magts Omsiggriben? Det er en Misforstaaelse at tro, at den lovgivende Forsamling alene er Landets Repræsentant. Vi behøve blot at minde for Frankrigs Vedkommende om Aaret 1848. Ogsaa den exekutive Magt repræsenterer Landet og kan ikke bestaa, dersom den ikke har Garantier imod den lovgivende Magts Omsiggriben. Disse Garantier fandt Amerikanerne i sit Veto.

Ifølge deres Konstitution *tilhører den lovgivende Magt Kongressen alene, men man har givet Præsidenten Ret til at modsætte sig en Lov, som forekommer ham slet.*

Ligesom i England læses ogsaa i Amerika en Lov tre Gange. Den første Gang er det Lovens Princip, som sættes under Debat; anden Gang ser man Detaillierne igjennem; tredie Gang foreslaar man Afændringer og voterer Loven. Denne tredie Diskussion foregaar ikke saa høitideligt som i Frankrig. The Speaker trækker sig tilbage, og hans Plads indtager nu under Navn af The Chairman den Person,

som bedst forstaar det Spørgsmaal, det gjælder, og man diskuterer da Loven ganske som en Forretnings-sag. Den saaledes voterede Lov sendes til det andet Kammer, som diskuterer den paa samme Vis, dog med den Forskjel at det amerikanske Senat nedsætter en Komité, saaledes som i Frankrig. Dersom Loven har undergaaet Ændringer, vender den tilbage til Repræsentanternes Kammer. Kan man ikke blive enig, udvælger man en blandet Komité. Naar Enighed er istandbragt mellem de tvende Kammere, sendes Loven til Præsidenten; undertegner denne den inden 10 Dage, er den Statens Lov. Dersom Præsidenten uden at opstille nogen Indvendinger beholder Loven i sin Besiddelse — uden at undertegne den — bliver den efter 10 Dages Forløb (Søndagene ikke medregnede) Lov, *saafremt Kongressen er samlet*. En Bill, der indleveres til ham i Sessionens 10 sidste Dage, falder igjennem af sig selv, dersom Præsidenten ikke undertegner den, og han behøver da ikke at aflægge Regnskab for sin Anskuelse; han har nemlig da ikke havt de 10 Dages Betænkningstid, som Loven foreskriver.

Dersom Præsidenten ikke vil vide af Loven, og Kongressen endnu er samlet, sender han den tilbage til det Kammer, hvor den først foresloges, og ledsager den med sine Indvendinger, der ere vedtegnede skriftligt. Han udvikler, hvorledes den efter hans Mening t. Ex. er imod Statens Interesse, krænker Minoritetens Rettigheder, er et Brud paa Konstitutionen o. s. v. Disse Indvendinger opføres in extenso paa Kammerets Dagsorden, hvorefter Diskussionen atter begynder i begge Kamre. Men denne Gang maa Billen samle $\frac{2}{3}$ Dels Majoritet i begge Kamre, ligesom Voteringen er offentlig d. e. foregaar ved Ja eller Nei. Der skal altsaa en overnaade kraftig

Opinion til at en Lov, der er forkastet af Præsidenten, skal gaa igjennem anden Gang. I Regelen lader Senatet Sagen falde og opsætter Sagen til et andet Aar; da Repræsentanternes Hus fornyes hvert andet Aar, er det let at have Folkets Ønske paa det Rene.

Præsidentens Veto anvendes altsaa ganske naturligt, medens f. Ex. i Frankrig Ludvig d. Sextendes suspensive Veto aldrig kom i Brug. Grunden er simpelthen den, at i sidste Land fandtes kun ét Kammer, medens Amerika har to. Dersom det kun er ét Kammer, kan Egenkjærligheden bringe det til at holde paa Loven, saa at Statens Chef ved at benytte sit Veto kommer i Strid med det; er der derimod to Kamre, opstaar Spørgsmaalet om, hvorvidt man bør forstyrre Landets Fred og Ro for en Lovs Skyld, der maaske er af underordnet Betydning, og man tager sig Tid til at overveie og til at adspørge Landet, hvis ikke Opinionen er ganske klart udpræget.

I England har Fyrsten absolut Veto, men han har ikke benyttet det i de to sidste Aarhundreder og vil vanskelig nogensinde komme til at benytte det. Naar der er Strid mellem Ministeriet og Kammeret, kan Ministeriet opløse det eller for at undgaa dette sidste Middel og vinde Tid til Overveielse, ajournerer det Loven, støttende sig til Overhuset. Kommer Ministeriet i Minoriteten ved Afstemningen over en vigtig Sag, takker det gjerne af og viger Pladsen for Oppositionen.

I begge Lande er det tilsidst Folket, der appelleres til.

Jeg gaar nu over til Præsidentens Magtomraade. Han har for det første *Kommandoen over Hæren og Flaaden* og i fornødent Fald over Militzen. Det er ham, som lader Militzen sammenkalde, naar Landet trues. Præsidenten sætter sig dog ikke personlig i Spidsen

for Tropperne; dette vilde tvertom blive anseet for upassende, da hans Rolle hovedsagelig er den civile, men det er ham, som udnævner de militære Chefer og giver dem Instruktionser.

Præsidenten har fremdeles *Ret til at afslutte Traktater*, men disse skulle forelægges Senatet til Approbation og Granskning, og dette har Ret til at foretage Forandringer i dem, hvorefter Præsidenten maa gjenoptage Underhandlingerne med det fremmede Land med disse Senatets Modifikationer for Øie. Med stor Klogskab holder Konstitutionen Repræsentanternes Kammer udenfor saadanne Negotiationer. Man fandt, at hertil var dette for talrigt og altfor udsat for Lidenskabernes Tryk. Det er derfor nok til en Traktats Gyldighed, at Præsidenten faar $\frac{2}{3}$ Dele af Senatet paa sin Side.

Præsidentens Selvstændighed i saa Henseende har været Repræsentanternes Kammer en Torn i Øiet. Da saaledes i 1796 Washington havde afsluttet Traktaten med England, erklærede Repræsentanternes Kammer, at saasom det var kaldet til at votere de til Udførelsen af Traktaterne nødvendige Love, havde det ogsaa Ret til at diskutere og ændre Traktaterne selv, Washington var ikke den Mand, der vilde formindske de Prærogativer, som vare tilstaaede den executive Magt; han mindede om Konstitutionens Bestemmelse og erklærede, at Traktaten skulde udføres, saaledes som den var sluttet, at Repræsentanternes Kammer ingensomhelst Ret havde til at røre ved den, og at det, om der til en Traktat var knyttet finansielle Stipulationer, var moralsk forpligtet til at votere de nødvendige Summer.

Fremdeles har Præsidenten som Administrationsens Chef *Ret til at udnævne de offentlige Funktionærer*, men ogsaa her har Konstitutionen fundet det rig-

tigt at give Senatet nogen Indflydelse; det har nemlig Del i Udnævnelsen af de vigtigste Funktionærer, som Ministre, Ambassadører, Konsuler, Medlemmer af Forbundsdomstolen o. s. v. *Valget foretages af Præsidenten, men skal billiges af Senatet.* Man har ikke herved villet give den lovgivende Magt et Midde- til at indblande sig i Administrationen; det er simpelthen et Veto, man har tilstaaet Senatet; dette kan erklære, at den og den Person ikke passende kan repræsentere Landet i Udlandet eller være Minister hos Præsidenten, hvilket dog ikke hindrer denne i at præsentere en anden eller tredje Person i hans Sted. Man har blot villet tvinge Præsidenten til at udse sig Personer af en saadan Hæderlighed, at der ingen Grund er til at forkaste dem.

Men naar nu Præsidenten har foreslaaet en Funktionær, Senatet har billiget Valget, og Præsidenten har givet ham et Hverv, hos hvem er da Retten til at kalde ham tilbage eller til at fratage ham dette?

Den oprindelige Tanke var, at Præsidenten skulde indhente Senatets Samtykke for at kunne gjøre dette, men det gik snart op for alle, at skal en exekutiv Magt kunne styre, maa den have føielige og lydige Funktionærer. Det gaar ikke vel an, at en Ambassadør og endnu mindre en Minister kan nægte at lystre Præsidentens Bud og dog forblive staaende. I 1789 bestemtes derfor, at Præsidenten alene skulde være i Besiddelse af denne Ret.

I Begyndelsen benyttede Præsidenterne sig yderst sjældent af denne sin Ret; nu er det derimod ganske anderledes, saa at et Embedsjægeri uden Lige finder Sted. Maaske vil man derfor engang komme tilbage til Konstituenternes Tanke, ialfald for nogle Embeders Vedkommende.

Saaledes er Præsidentens Stilling i dette Stykke.

Han kan underhandle med Udlandet ved Hjælp af Ambassadører, hvis Valg billiges af Senatet; dette gjælder dog kun de vigtigste Poster. I Besættelsen af de underordnede Poster indblander ikke Senatet sig.

Den nordamerikanske Præsident har i Virkeligheden mere at sige end en konstitutionel Fyrste i Europa, thi han har større Handlefrihed. Men saa er han ogsaa paa den anden Side den ene Ansvarlige. Hans Ansvarlighed er hverken delt eller kontrolleret. Han bærer i Grunden hele Administrationens Byrde. Washington dannede sig et saakaldt Kabinet og udnævnte Direktører for Finantsvæsenet, for de udenrigske Affærer, for Marinen og Krigsvæsenet, men det var private Raadgivere, ikke virkelige Ministre. Han styrede saaledes selv og fulgte ganske sin egen Politik; Maskineriet var ikke saa vidtløftigt som i vore Dage.

Man finder nu i Amerika mange Brøst ved dette System og taler oftere om at skaffe sig «ansvarlige Ministre». Man har bemærket, at i et Monarki med ansvarlige Ministre, i hvilket Opinionsen kan, naar den vil, ombytte et Ministerium med et andet, som bedre stemmer med Folkevillien, er Friheden større og Demokratiet sandere end i Amerika, hvor en enkelt Mand, naar han først er valgt til Præsident, i 4 Aar repræsenterer Administrationen, uden at man kan røre ved hans Magt. Vistnok er han udgaaet af Folkets Valg, ved hvilket Opinionsen har gjort sig gjældende, men denne skifter, og en Præsident vil kunne styre i fire Aar, saaledes som hans egen Mening tilsiger ham det, uden at høre efter Folkets Ønsker.

Som allerede bemærket, dannede Washington et Slags Kabinet, bestaaende af fire Medlemmer. Senere er tilkommet Departementet for det Indre (Home

eller Interior Department), samt Generalpostmesteren og Generaladvokaten (the attorney-general), der har at yde Præsidenten juridisk Bistand i alle indre og ydre Sager. Han er ligesom en Dommer, der skal være hævet over Døgnets Lidenskaber og afgive sin Mening om alle tvivlsomme Spørgsmaal, der vedkomme Landet i det Store. Man har saaledes seet denne Funktionær i Stridighederne mellem England og Amerika frygtløst at afgjøre de vanskeligste Tvistepunkter og i Spiren at kvæle den Uenighed, der kunde have ført til Krig mellem de to Nationer.

Dette Kabinetets Virksomhed kan dog ikke sammenlignes med et europæisk Ministeriums; den er især henvendt paa de ydre Forholde; i de indre har den mindre at betyde. Krigsmagten tillands og tilvands er under almindelige Forholde en Ubetydelighed. Det sælger Land, udsteder Patenter, offentliggjør officielle Dokumenter o. s. v. Der eksisterer hverken noget Kirke- eller Undervisningsministerium, ei heller noget Handels- eller Agerdyrkningsdepartement.

Præsidenten har fremdeles i Statens Navn *at modtage de fremmede Gesandter*, han besidder *Benaadningsret*, ligesom alle Diplomer udstedes i hans Navn. Det er endelig ham, som i Nødstilfælde sammenkalder Kongressen eller endog Senatet alene.

Præsidenten har intet Initiativ; det er Kongressen alene, som foreslaar, forandrer og affatter Love. Han **communicerer** med Kamrene ved et Budskab ved hver Sessions Aabning og ved skrevne Meddelelser, saa ofte han finder det tjenligt*).

*) De to første Præsidenter Washington og John Adams indfandt sig personligt i Kongressen og oplæste sit Budskab, saaledes som man oplæser Throntalen i England. Jefferson forandrede denne Skik.

Disse Budskaber danne en interessant Samling Aktstykker til Amerikas og den konstitutionelle Rets Historie. Om man ikke vil sige, som Amerikanerne, at de udgjøre en Statsmands-Haandbog (the Statsman Manual), behandler dog ethvert af disse Budskaber Gjenstanden udtømmende og vænner Landet til at overveie og til at tage Parti.

Det er altid til Opinionen, Præsidenten appellerer og som han tager til Dommer i sine Sammenstød med den lovgivende Magt. Og Appel til Opinionen, Overladelsen af den definitive Dom til Folket er det netop, som udgjør den sande politiske Frihed.

Ved sin Tiltrædelse aflægger Præsidenten en Ed, eller, dersom hans religiøse Anskuelser forbyde ham dette, en Forsikkring om, at han vil opretholde Konstitutionen. Han kan drages til Ansvar, hvis han t. Ex. lader sig bestikke af Udlandet til at slutte en for Amerika ugunstig Traktat, eller han for at sikre sit Gjenvalg benytter Embederne som Lokkemad. Repræsentanternes Kammer har Ret til at anklage ham og forebringe Klagen for Senatet; dette fælder Dommen ligesom Overhuset i England, blot med den Forskjel, at Senatet alene kan deklarerer Fortabelsen af Præsidentværdigheden og at Vedkommende har gjort sig umulig til at beklæde en offentlig Funktion; Forbrydelsen selv har Juryen at bedømme.

Saaledes er den exekutive Magt organiseret i de Forenede Stater. Præsidenten har en virkelig, men ved Tidsvarigheden og Ansvarligheden begrændset Magt. Han har de samme Rettigheder som en konstitutionel Konge, ja endog flere end denne, men paa samme Tid et øieblikkeligt indtrædende Ansvar. Han staar desuden midt iblandt et Folk, som kjen-der sine Rettigheder og forstaar at benytte dem.

VI.

Den dømmende Magt.

Retspleiens Nødvendighed og Nytte har Menneskene fattet fra det første Øieblik, de forenede sig til et Samfund. Hvis den ikke eksisterer, eksisterer hverken Styrelse eller Samfund. Dersom ikke min Person, min Frihed og min Eiendom er sikker, lever jeg ikke i et civiliseret Samfund. Det er i den Grad umuligt for Mennesket at leve uden Retspleie, at man overalt, hvor Uorden og Anarki har rystet et Samfund, ser *Magten* fremtræde, som paa en vis Maade erstatter Retspleien, idet den ved at tvinge Enhver til at holde sig inden sine Grændser skjænker den savnede Sikkerhed.

Alle Folk have følt denne Retspleiens Nødvendighed, og man kan sige, at ethvert Folk er i Besiddelse af mere eller mindre Frihed, eftersom det mere eller mindre har fattet den Rolle, som det maa skjænke Lovenes Opretholdelse i Samfundet.

Saaledes har *Blackstone* med Rette kunnet sige, at det, som har hindret Frankrig fra at synke hen i orientalsk Despoti, var dets *Parlament*. De Privates Rettigheder vare stærkt nok beskyttede af Parlamentet til at Frankrig kunde nyde en relativ Frihed. Det besad ikke den politiske Frihed, men den borgerlige, og under Ludvig den 16de var denne næsten ligesaa stor som i vore Dage.

Saasnart der gives en Magt, som er tilstrækkelig til at lade Lovene respekteres, kan der vel findes absolut Styrelse, men intet Despoti. Da Mølleren i Sans-Souci — der ikke vilde føie Fredrik den Store i at flytte sin Mølle bort — paa en Tid, da ingen Expropriationslov herskede, sagde til ham: Vi have

Dommere i Berlin, viste han meget tydeligt, at Fredrik vel var en absolut Konge, men ingen Despot.

Men de Forenede Stater have gjort et stort Skridt fremad, idet de have følt, at Retspleien ogsaa er en politisk Magt. Det er vistnok ikke dem, der have gjort denne Opdagelse i Theorien; vi have alle hørt Læren om de tre Statsmagter: den lovgivende, udøvende og den dømmende, og vi vide, at Friheden lider, naar alle tre Magter ere forenede paa en og samme Haand, medens Magtens Deling er Frihedens Garanti. Men til Praxis har f. Ex. *Frankrig* aldrig naaet i dette Stykke; Retspleien har her aldrig været en politisk Magt, men en Del af Administrationen, afhængig af den udøvende Magt, og et meget underordnet Led af Styrelsen.

I *England* findes ingen skreven Konstitution; det er Parlamentet, som fortolker den suverænt. Hver Gang dette giver en Lov, er den eo ipso konstitutionsmæssig. Der findes ingen høiere Autoritet, som kan sige til Kamrene: Ved at give denne Lov have I krænket Konstitutionen. Dog have de engelske Dommere altid hævdet *Vedtægtens* Gyldighed (the common-law), og disse Præcedenser er gaaet ind i Folkets Bevidsthed. De udgjøre en Samling *Maximer*, som uden at være nøie begrændsede dog paa en vis Maade er det engelske Folks Arvelod, og kunde det tænkes, at det engelske Parlament vilde fornægte disse ved f. Ex. at paabyde Tortur eller Formueskonfiscation uden Dom el. desl., vilde de engelske Dommere erklære en saadan Lov for utilstedelig som stridende mod the common-law.

Forholdene stille sig anderledes i et Land, hvor der findes en skreven Konstitution. Man sammenkaldte jo i Amerika en konstituerende Forsamling, som man gav det Hverv at forfatte Grundloven, der

senere, som allerede bemærket, sanktioneredes af de tretten Stater, som dannede Forbundet.

Men Amerikanerne have ved Siden deraf etableret en uafhængig dømmende Magt, *som, stillet mellem Kongressens Lov og Konstitutionen, har Ret til at sige: Denne Lov er ugyldig, thi den strider mod Konstitutionen.*

Har Kongressen t. Ex. givet en Lov, ifølge hvilken man har Ret til at arrestere mig for den offentlige Sikkerheds Skyld og dømme mig ved en Kommission, henvender jeg mig til Forbundsdomstolen og forlanger et Habeas-corporis-Dokument, og med dette i Haanden kan jeg kræve min midlertidige Frihed og min Sag paadømt af Juryen. Forbundsdomstolen kan derhos, i Tilfælde, erklære, at hin Kongressens Lov ikke kan ramme mig, da den strider mod Konstitutionen. Den store Reform, som Amerika har foretaget, er altsaa at have skabt imellem Konstitutionen og den lovgivende Magt en tredje Magt, som siger til Lovgiveren: Den Konstitution, som Folket har antaget, er din Lov saa vel som min. Den er *lex legum*, som ingen af os har Ret til at krænke.

Dette er ingenlunde et Tilbagefald til de gamle parlamentariske Misbrug.

Frankrig besad under hint gamle Styre (l'ancien régime) et Parlament, som havde en vis Del af den lovgivende Magt, men under Revolutionen var der intet, man ivrigere omstyrtede. Hvormange end dets Feil have været, havde det dog vist Landet mere end én Tjeneste. Hvad der bevirkede dets Fald, var at det i Grunden var en privilegeret Magt, og at Parlamentsherrerne havde benyttet denne mere til at forsvare egne Interesser end Friheden. Parlamenternes Rettighed er noksom bekjendt. Man bragte en Lov for Parlamentet; det havde intet Hverv til

at bedømme denne Lov, men det havde at vaage over de fundamentale Love, og efter Tidens Skik erklærede det, at denne eller hin Lov, som man forlangte, at det skulde indregistrere (•thinglæse•), stred imod eller ikke stred imod den fundamentale Lov. Undertiden erklærede det t. Ex., naar det gjaldt Skatter, at Kongen ikke havde Ret til at paalægge Skatter uden at sammenkalde Fællesstænderne (les états généraux): en aldeles retfærdig Kjendelse, men som Parlamentet ganske forglemte, naar det stod paa god Fod med Kongedømmet. Det var saaledes en Bastard, en Mellemting mellem en dømmende og en politisk Magt, der i sine sidste Øieblikke i høi Grad voldte Forvirring.

Det forholder sig ikke paa samme Maade med den dømmende Magt i de Forenede Stater; den har ikke Ret til at erklære, at en Lov er slet, eller til at gjøre •Forestillinger•. Men naar man i en civil, privat Retssag spørger den, om en vis Lov er konstitutionel eller ikke, har den at sammenligne vedkommende af Kongressen voterede Lov med Konstitutionen, Landets øverste Lov, som Folket har godkjendt som Grundlaget for den politiske Bygning og som den lovgivende Magt selv er underdanig — og erklære, at den fundamentale Lov staar øverst. Derksom den finder, at Kongressens Lov krænker Konstitutionen, udtaler den sig for denne imod den specielle Lov. Dette er ingensomhelst Anledning til Forvirring, men tværtom et af de bedste Midler til at vedligeholde Fred og Ro. Hvorfor bebrejder man Fransk-mændene, at de ville løse ethvert Spørgsmaal ved Hjælp af Revolutioner? Det er jo, fordi de ikke have Tillid til den politiske Retspleie. De vide altfor godt, at blandt de tredive eller fyrgetyve tusinde Love, som findes i Bulletin des Lois, vil man altid opdage

en, der gaar dem imod. I England og Amerika ender det Hele med en Proces. Man siger til sig selv: Vi have Dommere, vi ville faa se, hvem der har Ret. I Frankrig besidder man desværre ikke denne Borgerens Taalmodighed. Saaledes vilde i 1848 Spørgsmaalet om Retten til at afholde Banketter i de Forenede Stater være bleven afgjort ved en Kjendelse, men i Paris foretrak man at afgjøre det ved en Revolution. Men en saadan koster adskilligt mere end en Proces, og det er Friheden, som maa betale Omkostningerne.

Saaledes er den dømmende Magts Karakter i de Forenede Stater. Konstitutionen er en »Pagts Ark«, i hvilken Folket har nedlagt sine Friheder for at Ingen, selv ikke Lovgiveren, skal have Ret til at røre ved dem. *Forbundsdomstolen* er denne hellige Skats Bevogter. I Amerika siger man altsaa ikke som i Frankrig, at de Deputerede ere Folket, men at saavel disse som Dommerne kun ere Mandatarer, der have at bevare Respekt for Konstitutionen, som garanterer Folkesuveræniteten.

Den dømmende Magt har fremdeles *at opretholde Fred og Enighed mellem de forbundne, gjensidig uafhængige Stater.*

For det første vedligeholder den i saa Henseende Respekten for Konstitutionen. I alle Processer, hvor det gjælder Konstitutionens Ordlyd, har *Forbundsdomstolen* at udtale sig. Som i England, saaledes er ogsaa i Amerika Jurisprudentsens Betydning stor. Man samler alle Præcedenser, der blive en Lov for Fremtiden, og naar de engang ere afgjorte, har man en Lov, der vel ikke er udgaaet fra Lovgiveren, men som dog ikke er mindre sikker end *Forbundslovene*, saameget mere som Dommeren i Amerika, ligesom i England, altid fremsætter Motiverne til sin

Kjendelse og det ofte i et skrevet Foredrag, der er en virkelig Afhandling over Stoffet. Saaledes gives der en Mængde Punkter, der vare meget omstridte i Konstitutionens første Tider, men som nu ere afgjorte en Gang for alle.

Fremdeles har Forbundsdomstolen *at hævde Kongressens Love ligeoverfor de enkelte Staters Love*. Kongressen har t. Ex. Ret til at give Love om Faltitter; dersom den giver en saadan, kan de enkelte Staters Love ikke fastsætte modstridende Bestemmelser. Den dømmende Magt hævder altsaa Kongressens Supremati over Staterne, ligesom den hævdede Folkesuveræniteten ligeoverfor Kongressen.

Der findes endvidere Rettigheder, som direkte udledes af Folkesuveræniteten, og som man saaledes ikke kan lade være i de enkelte Staters Haand. Man kunde ikke fastsætte, at Traktater, der ere at betragte som Kontrakter, Nationen indgaar, skulde behøve at bifaldes af de enkelte Stater. Ingen fremmed Stat vilde kunne underhandle med de Forenede Stater, hvis enhver af de enkelte Stater skulde kunne fortolke Kontrakterne. De enkelte Staters Love maa her bøie sig for Forbundets Lov. Paa samme Maade gik det heller ikke an at lade en Mængde enkelte Stater afgjøre *Spørgsmaal, der vedkom fremmede Magters Ambassadører, Konsuler og Ministre*. Saadanne *Spørgsmaal afgjøres af Forbundsdomstolen*. Et Medlem af det diplomatiske Korps vil, hvis han har forgaaet sig mod de Forenede Staters Love, af Respekt for den officielle Karakter, hvormed han er beklædt, ikke blive dømt af en enkelt Stats Ret, men af hele Republikens, det vil sige af Forbundsdomstolen. — *Alt hvad der foregaar paa Oceanet*, det store fælles Territorium, er ogsaa Gjenstand for dennes Kjendelse. Saa ofte en af Unionens Sømænd

befinder sig paa Havet, ved han, at han ikke længer er Virginier eller Kentuckier, men Amerikaner og som saadan beskyttet af Forbundets Love.

Forbundsdomstolen har fremdeles *at dømme i Tvistigheder mellem de enkelte Stater indbyrdes*. Dersom to Stater t. Ex. føre Proces med hinanden, kunde jo den ene af dem ikke godt beskikke Dommere, da disse let kunde helde til sin Stats Side. Dersom en Stat fører en Proces med en Borger, var det ogsaa tænkeligt, at dens Indflydelse kunde indvirke paa Dommernes Kjendelse. Derfor beskytter Forbundsdomstolene Individerne ligeoverfor Staternes Magt. I Konstitutionen var endog oprindeligt vedtaget, at denne Domstol ogsaa skulde afgjøre en Sag, hvor en Borger procederede mod Staten. Denne Bestemmelse stødte dog de enkelte Stater, som deri saa et Middel til at komme deres Selvstændighed tillivs. Man vedtog da en Ændring, som fastsatte, at naar en Stat stod som Anklaget ligeoverfor en Borger, skulde dens egne Tribunaler afgjøre Sagen.

Et andet meget vigtigt Spørgsmaal var Forholdet ligeoverfor Udlændinger. Ogsaa her træder Forbundsdomstolen i Virksomhed. En rosværdig Billighedsfølelse har bragt Amerikanerne til at skjænke Udlændingen en speciel Jurisdiktion i Forbundsdomstolen, saa ofte han er Part i en Proces ligeoverfor en Stat eller en Privatmand, da hans Stilling som Fremmed er ham ugunstig ligeoverfor den civile Lov.

To Ting kræver attsaa Amerikanerne af den dømmende Magt. Den første er at vaage over Konstitutionen, den anden at hævde Kongressens Supremati og vedligeholde Enigheden mellem Staterne.

Med Hensyn til denne dømmende Magts Organisation, fastsætter Konstitutionen intet andet, end at der skal være en øverste Domstol, og at man kan

oprette underordnede Retter. I en af sine Artikler tilføier den, at dersom en Proces — en politisk — anlægges mod Præsidenten, skal the chief-justice føre Forsædet. Den forudsætter altsaa, at Forbundsdomstolen skal have en Præsident.

Den nøiere Organisation fastsattes paa den første Kongres, der traadte sammen efter Konstitutionens Vedtagelse, i Aaret 1789, og man fulgte derved engelsk Mønster. Der gives et lidet Antal Dommere, som reise rundt om i Landet for at afsige Domme og præsidere ved Assiserne. Loven fastsætter tre Trin i Rettergangen: *Distriktsretterne, Kredsretterne og Forbundsdomstolen.*

Distriktsretterne have omtrent den enkelte Stat til Retsomraade. Er derfor Staten af stor Udstrækning, kan der være to eller tre saadanne Domstole. Hver af dem præsideres af en enkelt Dommer, ved hvis Side staar en Attorney, som er etslags •Regjeringsadvokat• samt et Par underordnede Skrivere og Betjente.

Over Distriktsretterne staa Kredsretterne, hvis Antal stiger med Folkemængden; ligesom Distriktdommerne holde fire Sessioner om Aaret, saaledes er der ogsaa for Kredsene et vist Antal Assiser, hvor en af Forbundsdomstolens Dommere, assisteret af Distriktdommeren, afgjør de Spørgsmaal, som foreligge. En Domstol, der bestaar af tvende Dommere, er ikke altid let at bringe til Enighed. Dersom det er et Punkt angaaende Faktum, som skiller dem, afgjør Forbundsdomstolens Repræsentant det alene; er det derimod et Retsspørgsmaal, og Enighed ei kan komme istand, nedtegnes Spørgsmaalet skriftligt og henvises til den samlede Forbundsdomstol, som afsiger Kjendelsen.

Distriktsdomstolene dømme i første Instants for

alle Sager, hvis Gjenstands Værdi ikke overstiger 50 Dollars; Kredsretterne dømme i sidste Instants i Sager, hvis Værd ei overstiger 500 Dollars og — i Appel — 2000 Dollars. Over disse Kredsdomstole staar Forbundsdomstolen, der undertiden dømmer direkte, som naar det gjælder Spørgsmaal, der vedgaa Ambassadørerne, eller Stridigheder imellem to Forbundsstater, men i Regelen i Appeltilfælde.

Den politiske Rolle, som Forbundsdomstolen har spillet i næsten et Aarhundrede, er meget betydningsfuldt. Det gjaldt at sætte Konstitutionen i Anvendelse. De enkelte Stater saa surt til de Forbundsbaand, der knyttede dem sammen. Folket modtog med Tilfredshed denne Forening til en eneste Nation, men Staterne, der havde sine gamle Fordomme, modsatte sig i Stilhed den øverste Styrelse. Lykkeligvis faldt Præsidentposten ved Forbundsdomstolen i Hænderne paa en Mand, som Amerika maaske skylder mest næstefter Washington. Denne Mand var *John Marshall*, som i 35 Aar var Præsident ved Forbundsdomstolen. Han var en Ven af Washington, som betroede ham sine Papirer, hvorved Marshall blev sat i Stand til at give os sit Værk «Washingtons Liv», der er jævngodt med virkelige Memoirer.

Marshall, som udnævntes til Chief-justice i 1801 og døde i en meget fremrykket Alder i 1835, hørte til samme politiske Skole som Washington, Hamilton og de øvrige Patrioter, som accentuerede den nationale Enhed og Konstitutionens Almagt, og i 35 Aar blev det ham forundt at fortolke Konstitutionen til Enhedens Fremme ligeoverfor alle Forsøg, der gjordes paa at løse de forbindende Baand. Men der har været andre Præsidenter senere, der have gaaet den modsatte Vei og lagt for megen Vægt paa de enkelte Staters Suverænitet, og paa disse falder et ikke lidet

Ansvar for den blodige Borgerkrig, der for nogle Aar tilbage sønderrev de Forenede Stater.

Det staar tilbage at berøre, hvorledes Medlemmerne ved Forbundsdomstolen vælges. I England er det, som bekjendt, Kongen, der udnævner Dommeren. Men i dette Land findes der en saadan Respekt for Præcedenser, en saadan konservativ Aand, at man ikke kan dømme efter Lovens strenge Bogstav, thi der er det altid Praxis, som forklarer Texten, og som ofte modificerer den ganske. Den engelske Regjering har ved Valget af Dommerne gjerne kun nogle faa Personer at vælge imellem, Advokater, der har gjort sig bekjendte ved en hæderlig og dygtig Praxis og som udpeges af Opinionens Røst. For ikke ret lang Tid siden var der saaledes en ledig Plads, men Ministeriet var uvillig til at skjænke den til den dygtigste Advokat, som vilde gaa ind paa at modtage denne Stilling, der kun indbragte ca. 16,000 Spd. aarligt, medens en Advokat kan tjene det dobbelte eller tredobbelte. Denne Advokat var Katholik, hvilket mishagede de protestantiske Politikere, som dengang sad ved Roret. Men Opinionsen var stærk, og Katholiken udnævntes.

I Amerika maatte man derimod *søge* de Garantier, som ikke fandtes i Sædvanen ligesom i England. Oprindeligt havde man tænkt at lade Dommerne udnævne af Senatet, uden at Præsidenten skulde have noget dermed at gjøre. Dette kunde blive farligt. Det er ikke godt, at en politisk Korporation blander sig ind i denne Gren af Administrationen. Senatet vilde have givet Retspleien i Hænderne paa dem, som samstemmede med det, og der vilde findes i hin et andet Element end den blotte Styrelses. Man bestemte derfor, at Præsidenten skulde vælge Dommerne ligesom de høieste Funktionærer, men under Forbehold af Senatets Billigelse, og man har fundet, at

Senatets Mellemløst var en saadan Garanti for Retspleiens gode Forvaltning, at det er bleven Skik og Brug, at Senatet ogsaa billiger Valget af Distriktsdommerne, hvorom Kostitutionen intet indeholdt.

Forbundsdommerne ere altsaa aldeles uafhængige af Folket. Dette er en stor Fordel. Rettens Haandhævere bør ikke have noget at vente af Folket og ikke behøve at søge nogen Popularitet.

Det amerikanske Demokrati hyldede ikke denne Anskuelse og har i flere af de nye Stater drevet igjennem, at de lokale Dommere skulde vælges af Folket. Disse Folkevalg have havt meget sørgelige Resultater. Retspleien og Politiken have intet tilfælles; ved en meget sund Opfatning have Amerikanerne bestemt, at deres Øvrigheds personer ikke skulle være Medlem af nogen af deres Thing, saa at en Mand trækker sig ganske tilbage fra det aktive Liv, saasnart han er valgt til Dommer. Skal derimod en Mand lade sig vælge til Øvrighed ved Folkevalg, maa han, ligesom den, der ønsker at blive Deputeret, søge at vinde Folket for sig, og man har havt Exempler paa de besynderligste Forslag, som ere blevne rettede til en saadan Kandidat. Der er saaledes i enkelte Stater en Lov, som forbyder Nydelsen af alskens Spirituosa; denne Lov er yderst ubehagelig for visse Dele af Befolkningen, og det har hændt, at man har sagt til Kandidaten: Nu vel, vi vælge dig til Dommer, men paa det Vilkaar, at du aldrig bringer denne Lov i Anvendelse.

Retfærdigheden kan ikke haandhæves i et Land, hvori Dommere udvælges af Folket.

Det Farlige herved kunde dog rettes i Længden, hvis Øvrigheds personerne vare uafsættelige, efterdi en Mand, der optages i en Korporation, netop fordi hans Antecedentia intet have med dennes Traditioner at

gjøre, gjerne bliver allerivrigst for at hævde disse. Det gaar med ham som med Renegaten, der gjerne viser sig yderst ivrig for sin nye Religion.

Men i flere af de enkelte Stater besættes Dommerposterne ved Valg og kunne kun beklædes i en kort Tid. I Forbundsconstitutionen derimod har man draget Omsorg for at fastslaa Dommernes Uafsættelighed: de forblive i sin Stilling, saalænge de opføre sig vel (during good behaviour).

Med Hensyn til den mulige Afsættelse er det at mærke, at Konstitutionen ikke har lagt denne i Præsidentens Haand; en Dommer skal anklages af Repræsentanternes Kammer for Senatet, dersom han har gjort sig skyldig i noget Graverende. Der findes hidtil yderst faa Exempler paa en saadan Proces.

Skoleefterretninger

meddelte af

Skolens Bestyrer.

Skolens økonomiske Forfatning.

~~~~~

Skolens Regnskab for det forløbne Aar stiller sig saaledes:

Indtægter:

	Spd.	Ø.
1. Beholdning:		
a. Restancer	57.	45.
b. i Sparebanken . . .	1200.	-
c. i Kassen	179.	23.
	1436.	68.
2. Skole- og Indskrivningspenge	1548.	-
3. Afgift af Forberedelsesklassen for 1874 og 75	30.	-
4. af Kommunen:		
a. Bidrag	900.	-
b. Efterskudsrenter af 300 Spd.	11.	30.
	911.	30.
5. Statskassen: (aarligt Bidrag med Alders- og Lønningstillæg	2374.	7.
6. a. Renter af Skolens Kapital i Sparebanken for 1874 og 75	86.	104.
b. Do. af Skolens Grundfond	590.	-
	676.	104.
	6976.	89.

Udgifter:

1. Lønninger	5174.	68.		
2. Lys og Brænde	213.	40.		
3. Samlingerne:				
a. Bibliotheket	50.	16.		
b. fysikalske og na- turhistoriske Sam- linger	-	44.		
c. andre Læremidler	10.	66.		
			61.	6.
4. Trykning, Avertissementer &c.	26.	19.		
5. Blandede og tilfældige Udgifter	15.	63.		
6. Beholdning:				
a. Restancer	22.	105.		
b. i Sparebanken Kap.	1200.	-		
c. i Do. Renter	48.	-		
d. i Kassen	215.	28.		
			1486.	13.
			<u>6976.</u>	<u>89.</u>

Legaterne. Af Renterne er 162 Spd. anvendt til fri Skolegang for 7 Frielever.

Skolebygningen: Paa Grund af den forrige Bestyrers, Rektor Henrichsens Fraflytning er Rektors Bekvemmelighed bleven oppudset og malet. Desuden er Skolens Bibliothek bleven flyttet fra et mindre hensigtsmæssigt Værelse i nederste Etage til et Værelse i øverste Etage. Forresten er der ingen Forandringer foretaget hverken i Skolelokalet eller i Gymnastikbygningen.

Bibliotheket har i Aarets Løb faaet en Tilvæxt af 125 Numere dels ved Indkjøb af nye Bøger, dels ved Gaver fornemmelig fra Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Antallet af Værker i Skolebibliotheket er nu steget til No. 945.

Skolens Samlinger.

1. Fortegnelse over Skolens zoologiske Samlinger:

- Pattedyr: 1. *Martes sylvestris*, Skovmaar.
 2. *Lemmus norvegicus*, Lemæn.
 3. *Sciurus vulgaris*, Ekorn.
 4. *Lepus variabilis*, Hvidhare.
 *5. Cranium af en Springer (*Delphinus Delphis*).
- Fugle: 1—*2. *Aquila Albicilla*, Havørn, 2 Expl.
 3. *Falco gyrfalco*, Jagtfalk.
 4. — *lithofalco*, Stenfalk.
 5. — *Tinnunculus*, Taarnfalk.
 6. *Astur palumbarius*, Duehøg.
 7. — *Nisus*, Spurvehøg.
 8. *Pernis apivorus*, Hvepsehøg.
 9. *Strix Bubo*, Hubro.
 10. — *Otus*, Hornugle.
 11. — *brachyotus*, kortøret Ugle.
 *12. — *nyctea*, Sneugle,
 13. — *Aluco*, Katugle.
 14. — *Tengmalmi*, Perleugle.
 15. — *funerea*, Høgugle.
 16. *Picus martius*, Svartspet, Gjertrudsfugl.
 17. — *viridis*, Grønspet.
 18. — *canus*, Graaspet.
 19. — *major*, stor Flagspet.
 20. *Caprimulgus europæus*, Natravn.
 21. *Lanius excubitor*, Varsler,
 22—23. *Bombycilla garrula*, Sidsenvands,
 2 Exemplarer.
 24. *Turdus pilaris*, Graatrust.
 25. — *musicus*, Sangtrøst, Maaltrøst.
 26. — *iliaeus*, Rødvingen.
 27—28. *Turdus merula*, Sorttrøst, Han og Hun.

29. *Turdus torquatus*, Ringtrost.
30. *Cinclus aquaticus*, Fossekak.
31. *Motacilla alba*, Linerle.
32. *Saxicola oenanthe*, Stendulp.
33. — *rubetra*, Buskskvæt.
34. *Sylvia phoenicurus*, Rødstjert.
35. — *trochilus*, Løvsanger.
36. *Accentor modularis*, Jernspurv.
37. *Corvus corax*, Ravn, Korp.
38. — *monedula*, Kaje.
39. — *frugilegus*, Blaakraake.
40. *Pica caudata*, Skjære.
- 41—42. *Garrulus glandarius*, Nøddekriker,
2 Exemplarer.
43. *Garrulus infaustus*, Lavskriker, Rau-
skjæven.
44. *Caryocatactes guttatus*, Nøddekraake.
45. *Sturnus vulgaris*, Stær.
46. *Alauda arvensis*, Sanglærke.
47. *Parus major*, Kjødmeise.
48. — *coeruleus*, Blaameise.
49. — *palustris*, Sumpmeise.
50. *Emberiza cibrinella*, Guulspurv.
51. — *hortulana*, Hortulan.
52. — *nivalis*, Snespurv.
53. *Fringilla domestica*, Graaspurv.
54. — *coelebs*, Bogfink, Han.
55. — *montifringilla*, Bergfink.
56. — *linaria*, Graasisik, Rødkop.
57. *Pyrrhula vulgaris*, Dompap, Han.
58. *Loxia curvirostra*, Grankorsnæb.
59. *Columba palumbus*, Ringdue.
60. — *oenas*, Skovdue.
- 61—62. *Tetrao Urogallus*, Tiur og Røi.
- 63—64. — *Tetrix*, Aarfugl, Han og Hun.

65. *Tetrao Bonasia*, Hjerpe.
 66. — (*Lagopus*) *subalpina*, Dalrype.
 67. — *L. alpina*, Skotrype, Fjeldrype.
 68. *Charadrius apricarius*, Heilo, Brokfugl.
 69. — *hiaticula*, Strandryle.
 70—71. *Vanellus cristatus*, Vibe, 2 Expl.
 72. *Hæmatopus ostralegus*, Kjeld.
 73. *Ardea cinerea*, Heire.
 74. *Numenius phæopus*, Smaaspov.
 75. *Tringa minuta*, liden Strandvibe.
 76. *Totanus calidris*, rødbenet Sneppe.
 77. — *Glareola*, graabenet do.
 78. *Machetes pugnax*, Brushane, Han.
 79. *Scolopax rusticola*, Rugde, Holtsneppe.
 *80. — *Gallinago*, enkel Bekkasin.
 81. — *Gallinula*, lille do.
 82. *Rallus aquaticus*, Vandrixe.
 83. a. *Gallinula Crex*, Akerrixe.
 b. *Fulica atra*, Blishøne.
 84. *Lestris parasitica*, Tyvjo.
 85. *Larus tridactylus*, Krykje.
 86. — *canus*, Fiskemaage.
 87. — *argentatus*, Graamaage.
 88. — *marinus*, Havmaage, Svartbag.
 89. — *fuscus*, Sildemaage.
 90. *Sterna hirundo*, alm. Terne.
 91—92. *Anas Boschas*, Stokand, Han og Hun.
 93. — *acuta*, Spidsand,
 94—95. — *Tadorna*, Fagergaas, 2 Expl.
 96. *Anser cinerea*, Graagaas.
 97. *Fuligula marila*, Bergand.
 98. — *nigra*, Sjøorre, Svartand.
 99—100. — *Clangula*, Hvinand, Skjærand.
 Han og Hun.

- 101—102. *Fuligula glacialis*, Havelle, Isand,
Han og Hun.
- 103—104. *Fuligula mollissima*, Edderfugl,
Esteg, Han og Hun.
105. *Mergus Merganser*, Fiskeand.
106. — *Serrator*, Siland.
107. *Sula Basana*, Havsule.
- 108—109. *Phalacrocorax Carbo*, Skarv, 2 Expl.
110. — *medius*, mindre Skarv
111. — *Graculus*, Topskarv.
112. *Podiceps rubricollis*, rødstrubetLappelom.
113. *Colymbus glacialis*, Islom.
114. — *arcticus*, Storlom.
115. — *septentrionalis*, Smaalom.
116. *Uria troile*, den spidsnebbedeAlke, Lomvi.
117. — *Grylle*, Teiste, Per Drikker.
- *118. *Mergulus alle*, Alkekonge.
119. *Alca Torda*, alm. Alke.
120. *Mormon arcticus*, Lundefugl.
121. 1 Par Fødder af en Havørn.
- Fiske: 1 *Callionymus Lyra*, Fløifjæsing.
2. *Argentina Hebridica*, Strømsild.
3. *Esox Lucius*, Gjedde.
4. *Hippocampus*, Søhest.
5. *Cyclopterus Lumpus*, Rognkjækse.
6. *Lophius piscatorius*, Bredflab.
7. *Syngnatus acus*, Tangsnelle.
8. *Chimæra monstrosa*, Sømus, Isgalt.
9. *Squalus Acanthias*, Pighai.
10. — *Spinax*, Blaamave, Svarthai.
11. 3 Haiæg.
12. Sværdet af en Sanghai (*pristis anti-*
qvorum).
- Krybdyr: 1. *Vipera berus*, Hugorm.
2. *Coluber natrix*, Husorm.

3—4. *Chelonia mydas*, Havskilpadde,
2 Expl.

Krebsdyr: 1. *Nephrops norvegicus*, Alphabethummer
2. Armadillo, Skrukketrold.
3. *Cirrhipedia*, *Lepas anatifera*, Andemusling.

Bloddyr: 1. *Loligo saggitata*, Kalmar.
2. *Cassis cornuta*, Hjelmnegl, 3 Expl.
3. *Haliotis tuberculata*, Havøre.
4. *Murex*, Pigsnegl, 2 Expl.
5. *Volva*, Valsesnegl, 2 Expl.
6. *Conus*, Keglesnegl.

Straaledyr: 1. *Cidaris papillata*, Søpindsvin,
2. *Astrophyton Lamarckii*, Medusastjerne.
3. *Pennatula phosphorea*, den lysende Sjøfær, 2 Expl.

---

*) De med * betegnede ere tilkomne iaar.

Indre Organisation.

Lærerpersonalet.

Under 11te August 1875 udnævntes Skolens mangeaarige Bestyrer, Rektor Christian Henriksen, til Rektor ved Bergens Kathedralskole. Fra Skolens Oprettelse i 1864 indtil Fratrædelsen har han styret Skolen med stor Dygtighed, Nidkjærhed og aldrig svigtende Interesse for sin Gjerning. Under meget vanskelige og indviklede Forholde har han forstaaet at hæve Skolen til dens nuværende Standpunkt og har væsentlig Fortjeneste af at have sikret dens

Bestaaen under dens nuværende Form. Han fra-
traadte sin Post den 15de Oktober, hvorpaa Skolens
Bestyrelse overtoges af den nyansatte Overlærer M.
Bugge, indtil den under 27de November udnævnte
nye Rektors Komme. Denne fik af Departementet
Udsættelse med at tiltræde sit Embede indtil 31te
Marts 1876.

Skolens Lærere ere fortiden følgende:

1. **Rektor Valentin Voss**, født Aar 1834 den 21 April
i Bergen, Søn af Provst Johan Fredrik Voss i
Vardal og Lucie f. Mohn, demitteret fra Ber-
gens Skole i 1851, fik til Examen artium Cha-
rakteren laudabilis ($^{22}/_{12}$), til Ex. philosophicum
Laudabilis ($^{12}/_{8}$) og studerede Philologi fra 1853
til Dec. 1857, da han absolverede Embedsexamen
med Charakteren laudabilis (i det Skriftlige 2,00).
I sin Studeretid var han ansat som Lærer ved
Holths Skole i Christiania i Aarene 1855 og
1856, siden som Candidat ved Nissens Skole fra
1 April 1858 til 31 September s. A. da han blev
udnævnt til Timelærer ved Drammens Latin- og
Realskole. Den 1 Juli 1860 udnævntes han til
Adjunkt ved samme Skole. De Fag, hvori han
underviste, var dels Latin og Græsk, dels Tydsk
og Norsk, men fornemmelig Mathematik, i hvil-
ket Fag han var Enelærer, indtil der i 1862 blev
ansat en Realkandidat ved Skolen. I Juli 1863
blev han udnævnt til Bestyrer af Fredrikstads
kommunale Skole, hvorfor han paa Ansøgning
naadigst blev entlediget fra sit Embede som Ad-
junkt ved Drammens Skole. Fra 1863 var han
Bestyrer af den omtalte Skole, indtil han under
27 Nov. 1875 udnævntes til Rektor ved Aale-
sunds offentlige Almenskole. I 1859 oversatte
og bearbejdede han Curtius' græske Skolegram-

matik samt Schenkls græske Elementarbog. af hvilke den første udkom i 2det Oplag i 1866 og 3die i 1875, den anden i 2det Oplag 1870. Sammen med cand. mag. J. Richter udgav han i 1872 udvalgte Stykker af Ovid til Skolebrug. I 1873 en Udgave til Skolebrug af Ciceros Tale de imperio Gn. Pompei og i 1876 af Ciceros Tale pro Archia poeta.

Gift 1ste Novbr. 1859 med Vina f. Fredriksen, Datter af Skibscapitein Hans Fredriksen i Mandal og Anne Marie f. Weyergang.

2. **Overlærer Martin Johannes Bugge**, f. i Værdalen 2den Oktbr. 1830, Søn af Overtoldbetjent Christian Bugge — ex. art. 1847, dim. fra Thronhjems Skole (laud.), ex. phil. 1848 og philol. Embedsexamen 1853 (haud ill.) — Vikar. Lærer i Græsk og Historie ved Fred. halds Skole 1853—1854, November 1854 udnævnt til Adjunkt ved Kongsberg Skole, hvor han underviste i Norsk, Tydsk, Græsk og Latin og to Gange leverede Bidrag til Skolens Programmer (Oversættelser i bunden Stil af Dele af Sophokles's Philoktet og af Phædri Fabler) — Juni 1875 udnævnt til Overlærer ved Aalesunds Skole, hvor han underviser Norsk med Oldnorsk og Græsk.

Gift i 1861 med Marie f. Mjøen († 1868). I 1873 gift med Christine Margrethe Pavels f. Støren.

3. **Adjunkt Johan David Schultz** født i Bergen 1823 af Forældrene Capitain og Overtoldbetjent Joachim Friedr. Schultz og Hustru Christence Sophie f. Conradi; (Ex. art. 1842, Haud; philos. Laud; juridisk Embedsexamen $\frac{4}{1}$ 1848, Haud); tilbragte 3 Aar som Huslærer paa Hedemarken og studerede samtidig og omtrent 2 Aar derefter

i Christiania Theologi; tog Reallærereksamen $\frac{3}{4}$ 1860, Haud; var fra August 1860 til Juli 1864 Førstelærer og Inspektør ved Borgerskolen i Aalesund; udnævntes $\frac{6}{8}$ 1864 til Adjunkt ved Aalesunds Lærd- og Realskole, hvor han underviser i Matematik, Naturkundskab og Engelsk.

Gift 1863 med Catharine Magnusen.

4. Niels Thomas Bredal Wallem er født den 15de Juni 1836 af Forældrene Kjøbmand Daniel Wallem og Sophie Hedeveg, født Bredal. I 1854 dimitteredes han fra Bergens Kathedralskole til Universitetet, hvor han absolverede Examen artium med Karakter Laudabilis. Examen philosophicum Aaret efter med Laudabilis og philologisk Embedsexamen i 1861 med Karakteren Haud illaud.; i 1864 udnævntes han til Adjunkt ved Aalesunds Lærde- og Realskole. Med Permission fra sit Embede reiste han i 1869 til Udlandet for at fortsætte sine Studier af de levende Sprog og tilbragte et Aar ved Universitetet i Paris, hvor han hørte forskjellige Forelæsninger, navnlig over Frankrigs Sprog og Historie. Om dette sit Ophold og de under dette modtagne Indtryk skrev han ved Tilbagekomsten en Række Artikler i «Bergensposten» under Titel: Fra et Ophold ved Pariser-Universitetet 1869—1870, ligesom han flere Steder — saaledes i Prof. Daa's Tidstavler — har leveret Prøver paa nogle af de franske Universitetslæreres Foredrag.
5. Adjunkt Gerhard Fredrik von der Lippe Dahl, Søn at Artillerikaptein Mathias Dahl og Elisabeth von der Lippe er født 1838 og gjenngik Bergens Kathedralskole, hvorefter han 1856 blev dimitteret til Universitetet. Efterat have taget Ex. artium samme Aar med Haud, og 1857 Ex.

philosoph. med Laud paabegyndte han det theologiske Studium, hvilket dog blev afbrudt ved et flereaarigt Ophold paa Landet som Huslærer paa forskellige Steder. I 1866 tog han theologisk Embedsexamen med Haud. illaud. og blev i August 1867 ansat som Lærer ved Moss Realskole, i hvilken Stilling han forblev til Juni 1873, da han frasagde sig denne Post og senere opholdt sig paa Landet som Privatlærer. Den 9de Oktober 1875 blev han udnævnt til Adjunkt ved Aalesunds Skole for høiere Almendannelse.

6. **Klasselærer Wilhelm Ferdinand Kolderup**, f. 2den Februar 1835 i nordre Aurdal af Forældrene Prokurator. senere Justitssekretær i Thronhjem, Amund Wessel Kolderup og Fredrikke Augusta f. Hetting. — Ex. art. 1854, (hau illaud.), dimitteret fra Nissens Skole. Frekventerede i 2 Aar 18⁵⁵/₅₇ den polytekniske Skole i Hannover. I Aarene 1858—61 ansat ved Veianlæg i Valders, Huslærer 18⁶²/₆₃, examen philosophicum 1864 (laud. p. cet.). Andenlærer ved Kragerø Borger-skole i 1 Aar 18⁶⁴/₆₅, hvorefter han i Christiania ved Siden af Studiet af Realfagene beskæftigede sig med at informere Studerende i disse Fag til examen art. og philosophicum. Vikar i Matematik 18⁶⁷/₆₈ ved Heltbergs Skole og sidste Halvdel af Skoleaaret 18⁷¹/₇₂ ved Nissens Skole. Ansat som Klasselærer ved Aalesunds offentlige Skole 9de Oktober 1873.

Gift 29de Oktober 1871 med Maren Kristine f. Johansen.

7. **Klasselærer Stud. theol. Peder Adolf Ingebrigtsen**, Søn af Lods Ingebrigt Larsen og Pauline Larsen, er født i Aalesund d. 22de Septbr. 1854. Efter at have gennemgaaet Aalesunds Lærd- og Real-

skole blev han i Aaret 1873 dimitteret til Universitetet, hvor han absolverte examen art. med Karakteren Laudabilis, og Aaret efter examen philosophicum med samme Karakter. Efter at han i Aaret 1874/75 havde studeret Theologi ved Christiania Universitet, blev han i August 1875 ansat som Vicarius i den ved Aalesunds offentlige Skole da ledige Adjunktpost, hvilken Post han indehavde, indtil den udnævnte Adjunkt selv overtog den i Begyndelsen af November. 29de December blev han derefter af Departementet udnævnt som Klasselærer ved Aalesunds Skole.

8. **Klasselærer Olaf Olsen**, født den 25de August 1835 af Forældrene Gaardbruger Ole Olsen og Hustru Karen Olsdatter Harbakke i Aarstads Sogn ved Bergen. Han kom i August 1857 ind paa Stordøens Seminarium og dimitteredes derfra i Juli 1860 med Hovedkarakter: Meget duelig; konstitueredes i September samme Aar som Førstelærer ved Korskirken Almueskole i Bergen; ansattes i Marts 1862 som fast Lærer ved Aalesunds offentlige Skole og i September 1864 som Timelærer, senere som Klasselærer her ved Skolen. Gift 27de Juli 1862 med Ingeborg Kristine, født Olsen.
9. **Gymnastiklærer Anton Theodor Blehr**, født den 29de Juni 1840 i Soen. Forældre Overtoldbetjent J. Blehr og Hustru Sophie Marie født Kaminsky. Kadet fra 1 Jan. 1858. Secondlieutenant i Bergenske Infanteribrigade fra 11 Aug. 1862: Premierlieutenant fra 14 Jan. 65. Lærer ved Aalesunds offentlige Almenskole fra dens Stiftelse af.
10. **Lærer i Forberedelsesklassen Elias Dahl**, er født 1821 den 16de April paa Gaarden Muldkreddal i Sunelvens Præstegjeld (dengang Annex under

Norddalen) af Forældre: Gaardbruger Elias Pedersen og Hustru Brithe Larsdatter.

Efterat have frekventeret en Skole i Ørskaug og en kort Tid nydt privat Undervisning af Herr Provst Schavland, overtog han i 1843 en Omgangsskolelærerpost paa Suløen i Borgunds Præstegjeld, hvor han, efterat have vicarieret de 2 første Aar for Student Jørgen Udvig, forblev til 1858.

I 1858 fik han Permission paa et Aar, og opholdt sig i den Tid hos Herr Fabrikerier O. A. Devold og dels arbeidede paa Contoiret, dels læste med hans Børn. Istedensfor at træde tilbage til sin forrige Post paa Suløen, overtog han i 1859 den ved Borgerskolen i Aalesund oprettede Forberedelsesklasse (for Drengene og Piger). I Forberedelsesklassen læste han 3 Timer og ved Drengenaafdelingen i Borgerskolen 2 Timer daglig. 1865 blev han ansat ved Latinskolens Forberedelsesklasse. 1867 fik han Tilladelse at opholde sig nogen Tid ved Stordøens Seminarium, hvorfra han samme Aar dimitteredes med Hovedkarakter «Duelig» (2,564). Da Statens Bidrag til Elementarklasser ophørte i 1872, overtog Kommunen Forberedelsesklassen, der igjen ophævede den 1873. Siden Nytaar 1874 overtog han Klassen for egen Regning. Ved Borger-Pigeskolen har han været Timelærer siden 1864. 1870 den 5te August ægteviedes han paa Bø Præstegaard i Nedre Thelemarken med Jomfru Lovise Marie født Bakke af Forældre Landhandler Lars Bakke og Hustru Karen Bakke.

11. **Organist Johann Georg Christian Spiess**, født den 24de Juli 1820 i Allmenhaus, Schwarzburg-Sonderhausen, af Forældre Georg Christoph Spiess

og Margrethe, født Ammer; var i 5 Aar paa et musikalsk Institut og derpaa Elev ved det hert. Theater i Braunschweig; modtog 1843 Engagement ved Theatret i Christiania; gjorde i 1848 en Kunstreise i Norge og tildels i Udlandet; siden 1850 Musiklærer paa forskjellige Steder her i Landet; 1856 Orkesteranfører, Sanginstruktør og Organist i Drammen; 1864 Organist i Aalesund.

Fra Rektor Henrichsens Fratrædelse indtil Rektor Voss's Komme, blev Rektors Timer bestredne af Overlærer Bugge (5 Timer), Adjunkt Wallem (2 Timer), Klasselærer Ingebrigtsen 2 Timer, Student Rønneberg 6 Timer, der desuden overtog 2 Timer i Fransk for Overlærer Bugge.

Fra Overlærer Schnitlers Fratrædelse indtil Overlærer Bugges Ankomst i Begyndelsen af Oktober fordeltes hans Timer imellem Skolens øvrige Lærere.

Ved Skoleaarets Udløb i 1875 maatte Adjunkt Toulow paa Grund af Sygdom tage sin Afsked. Hans Timer blev indtil den nye Lærer, Adjunkt Dahls Tiltrædelse bestredne af Student Ingebrigtsen.

I Begyndelsen af Septbr. Maaned frasagde Student W. Fritzner sig en Klasselærerpost, hvorfra han havde havt Permission i 1½ Aar. Hans Vikar Student Boysen vedblev indtil Jul, hvorpaa den nye Klasselærer, Student Ingebrigtsen, tiltraadte sin Post.

Skolen har saaledes i det foregaaende Skoleaar været udsat for en Mængde Forandringer og Vikariater. Dette har, som rimeligt, ikke havt nogen særdeles heldig Indflydelse paa Undervisningens Gang, især i Middelskolen, hvortil kommer, at i de Klasser, som er toaarige, Elevernes Antal har været usædvanligt stort.

Antallet af Elever har i Aarets Løb udgjort:

		1 Kvar- tal.	2 Kvar- tal.	3 Kvar- tal.	4 Kvar- tal.
Forberedelses- klassen	b.	12.	20.	18.	18.
	a.	10.	11.	11.	11.
1	Middelklasse	19.	20.	20.	20.
2	do.	} 26.	} 27.	} 26.	} 26.
3	do.				
4	do.	13.	12.	15.	14.
5	do.	} 22.	} 24.	} 23.	} 22.
6	do.				
Sum		80.	83.	84.	82.
1	Gymnasialklasse	2.	2.	2.	2.
2	do.	3.	3.	3.	3.

*Til næste Skoleaar er der til Middelskolen ind-
meldt 32 Elever og til Gymnasiet 1 Elev.*

Fagfordeling.

1. Rektor Voss.

Latin:	2 Gymnasialkl. . . .	10 Tmr.
	5 Middelkl.	5
	6 —	1
		16 Timer.

(fra 15 April 3 Timer Tydsk med 5 M.)

2. Overlærer Bugge.

Græsk	2 Gymnasialkl. . . .	7
	1 —	7
Norsk med Oldnorsk	2 Gymn.	4
	— 1 —	4
		22 Timer.

(fra 15 April 1 Time Norsk med 5 M.)

3. Adjunkt Schulz.

Mathematik	2	Gymnasialkl.	3	
—	1	—	3	
Engelsk	4	Middelkl.	6	
Naturhistorie	3 & 2	—	2	
Historie	3 & 2	—	3	
Geografi	3 & 2	—	3	
Regning	1	—	4	
				<u>24 Timer.</u>

4. Adjunkt Wallem*).

Historie	2	Gymnasialkl.	3	
	1	—	2	
	6	Middelkl.	1	
	6 & 5	—	2	
	4	—	3	
Fransk	2	Gymnasialkl.	2	
	1	—	2	
	5	Middelkl.	3	
Latin	6	—	4	
	6 & 5	—	2	
				<u>24 Timer.</u>

5. Adjunkt Dahl.

Religion	2	Gymnasialkl.	1	
	1	—	1	
	6 & 5	Middelkl.	2	
	4	—	2	
	3 & 2	—	3	
Norsk	6 & 5	—	3	
	4	—	4	
Geografi	6 & 5	—	1	
	4	—	3	
Tydske	3 & 2	—	5	
				<u>25 Timer.</u>

---

* I hans Fraværelse i Begyndelsen af Skoleaaret som Censor ved Examen art. vikarierede Skolens Lærere for ham.

6. Klasselærer Kolderup.

Mathematik	6 & 5	Middelkl.	6	
	4		—	6
	3 & 2		—	6
Naturlære	6 & 5		—	3
Tegning	6 & 5		—	1
	4		—	1
	3 & 2		—	2
Skrivning	3 & 2		—	3
				<u>28</u> Timer.

7. Klasselærer Ingebrigtsen.

Latin	1	Gymnasialkl.	11	
	4	Middelkl.	.....	7
Tydske	6	—	.....	3
	4	—	.....	3
Engelsk	6 & 5	—	.....	6
				<u>30</u> Timer.

8. Klasselærer Olsen.

Norsk	2	Middelkl.	.....	5
	1	—	.....	6
Tydske	1	—	.....	5
Religion	1	—	.....	3
Historie	1	—	.....	3
Geografi	1	—	.....	3
Skrivning	1	—	.....	4
				<u>29</u> Timer.

9. Gymnastiklærer Lieutenant Blehr.

Gymnastik 1 Time daglig ($\frac{1}{2}$ Time med hvert Parti.)

10. Sanglærer Organist Spiess.

Sang 1 Time daglig ($\frac{1}{2}$ Time med hvert Parti.)

11. Lærer i Forberedelsesklassen Dahl.

Norsk	.....	11	Timer.
Skrivning	.....	8	—
		<u>19</u>	Timer.

Transport 19 Timer.

Religion.....	2	—	
Historie.....	2	—	
Geografi.....	2	—	
Regning.....	6	—	31 Timer.

Herr Student Rønneberg har desuden læst 2 Timer Fransk ugentlig i 6te Middelklasse; Hrr. Adjunkt Wallem 2 Timer Engelsk med 2den Gymnasialklasse.

I Aarets Løb er i de forskjellige Fag gennemgaaet:

I Norsk. (*1ste Middelklasse.*) Læsning med Øvelse i at gjengive. Vers og prosaiske Smaastykker lærte og fremsagde (Eriksens og Paulsens Læsebog, 2den Del); Grammatik (mundtlig): Hovedtaledelene, den enkelte Sætning. I andet Halvaar Sætningsdelene og Formlære, svarende til hvad der i Tydsk er gennemgaaet. Skriftlige Øvelser: Gjengivelse af lette Smaastykker, fortalte eller lærte udenad, Diktat, Afskrivning efter Bog.

(*2den og 3die Middelklasse.*) Læseøvelser med Benyttelse af Eriksens og Paulsens Læsebog (2den Del). Analyse. Foredrag af Digte og prosaiske Smaastykker. Det Vigtigste af Formlæren efter Løkkes Grammatik. Skriftlig Gjengivelse af mindre Stykker og Fortællinger, der forud ere blevne fortalte. En ugentlig Diktat.

(*4de Middelklasse.*) Læseøvelser med Benyttelse af 3die Del af Eriksens og Paulsens Læsebog. Øvelse i Fremsigelse af udenadlærte Stykker. De vigtigste Afsnit af Løkkes Grammatik gennemgaaede. Stil i Regelen hver anden Uge.

(5te og 6te Middelklasse.) Til Læseøvelser og Analyse er benyttet Eriksens og Paulsens Læsebog, 3die Del. Løkkes Gram. er gennemgaaet; Oversigt over Literaturen meddelt efter de i Læsebogen indeholdte Notitser. Lidt om Versemaal og Talefigurer mundtligt meddelt. Øvelse i at fremsige udenadlærte Digte. Stil hver anden Uge.

(1ste Gymnasialklasse.) Udvalgte Stykker med literaturhistorisk Oversigt efter Lassens Læsebøger. Stil hver anden Uge. Enkelte Gange fri Foredrag med og uden Forberedelse. I *Oldnorsk*: Elementært Kursus. Af Nygaards Læsebog for Begyndere læst og repeteret ca. 35 Sider; af hans Gram. det Væsentlige af Formlæren.

(2den Gymnasialklasse.) Udvalgte Stykker af Lassens Læsebøger. Literaturhistorie efter Lassen og Thortsen. Borgens Veiledning til og med Figureerne. Stil hver anden Uge. Enkelte Gange fri Foredrag. *Oldnorsk*: 66 Sider af Nygaards Udvalg for Gymn. læst og repeterede med Henvisning til Syntaxen. Læsningen af Formlæren udvidet; Repetition.

Tyds. (1ste Middelkl.) Knudsens Elementar- og Læsebog (4de Udg.) benyttet. Læseøvelser indtil Genitiv (Side 33), Oversættelse fra Tyds. til Norsk og Norsk til Tyds., alt mundtl.; de letteste Stykker skriftl. samt Analyse og Konjugationøvelser.

(2den og 3die Middelkl.) Af Knudsens Læsebog har 2den Kl. læst og repeteret fra Begyndelsen til de sammensatte Verber; 3die Kl. fra de sammensatte Verber indtil Side 174. Det Væsentligste af Formlæren gennemgaaet

af begge Kl., idet 3die Kl. har benyttet Løkkes Gram., 2den Kl. de i Læsebogen givne gram. Regler. De norske Exempler i Læsebogen mundtlig oversatte.

(4de *Middelkl.*) Fra Begyndelsen indtil Side 32 af Autenrieths Læsebog. Enkelte Stykker af Knudsens Elementarbog. Af Løkkes større Gram. § 51—132. En Exempelstil hver Uge.

(5te *Middelkl.*) Autenrieths Læsebog Side 63—115, 352—359; Knudsens Stiløvelser Side 9—25, 44—59, Løkkes Formlære (den mindre Udgave) læst og repeteret samt de §§ af Syntaxen, der svarer til hvad der er gennemgaaet af Stiløvelserne.

(6te *Middelkl.*) Autenrieths Læsebog Side 63—115; 352—359. De 3 første Akter af «Die Jungfrau von Orleans». Løkkes Gram. læst og repeteret. Stil en Gang hver Uge.

Engelsk. (4de *Middelkl.*) Knudsens Elementarbog læst og rep. indtil 3die Afdeling. Formlæren efter Løkkes Gram. I Regelen 1 ugentl. Hjemmestil med stadig Øvelse i Diktat. Retrovertering og Udenadlæsning.

(5te *Middelkl.*) Af English Reader fra Side 12—59; 66—145. Løkkes Gramm. læst og rep. 1 Stil ug.

(6te *Middelkl.*) Af English Reader indtil Side 145; desuden enkelte lettere Stykker ex tempore. Hele Løkkes Gramm. læst og rep. 1 Stil ug.

(2den *Gymn.-kl.*) Med dette Begynderparti er læst de to første Afdelinger af Knudsens Elementarbog samt ca. 40 Sider af English Reader. Syntaxen efter Løkkes Gramm.

Fransk. (*5te Middlkl.*) Af Aalholms Læsebog læstes indtil Pag. 46 med Forbigaaelse af enkelte Stykker. Formlæren læst i sine Hovedtræk efter Bloms mindre Gramm. Retrovertering.

(*6te Middlkl.*) Aalholms Læsebog fra Side 56—100. Det Vigtigste af Syntaxen gennemgaaet, hovedsagelig ved Henvisninger. Retrovertering.

(*1ste Gymn.-kl.*) Aalholms Læsebog Side 109—160; heraf Side 123—140 ex tempore. Syntaxen blev gennemgaaet efter Bloms mindre Gramm.

(*2den Gymn.-kl.*) 38 Sider af La France litteraire par Herrig & Burguy. Syntaxen i Sammenhæng efter Bloms mindre Gramm.

Latin. (*4de Middlkl.*) De 19 første Fabler af Gedics Læsebog, udg. af Henrichsen.

(*5te Middlkl.*) Læst de 10 første Feltherrer af Cornel og rep. omtrent Halvdelen. Kasuslæren gennemgaaet efter Schreiners Gramm. En ug. Hjemmestil. Enkelte Sætninger efter Trojels Stiløvelser.

(*6te Middlkl.*) Det i P. Voss' Læsebog optagne Udvalg af Cicero og Cæsar. En ug. Hjemmestil: Sammenhængende Stykker efter Trojels Stiløvelser. Efter Schreiners Gramm. gennemgaaet Kasuslæren og det Vigtigste af Tempus- og Moduslæren. Phædri Fabler repeterede.

(*1 Gymn.-kl.*) 1ste og 2den Bog af Virgils Aneide. 697 Vers af Ovids Metamorphoses, Sallusts Iugurtha og Catilina. Af Boyesens Antikviteter fra Side 19—69. Stil eller Oversættelse en Gang hver Uge.

(2 *Gymn.-kl.*) Læst og rep. Taciti Agricola, Ciceros 4de Tale mod Catilina. Horats Oder, Liber 1 og 2. Livius 21de og 22de Bog. Ciceros Cato major. Ca. 40 skriftlige Oversættelser fra og til Latin. Madvigs Gramm. Tredgers Literaturhistorie.

Græsk. (1ste *Gymn.-kl.*) Af Curtius' Gramm. gennemgaaet og rep. det Vigtigste af Lyd- og Bøiningslæren. Schenkls Læsebog. Læst og rep. 3die Bog af Xenophons Anabasis med Henvisninger til Syntaxen.

(2den *Gymn.-kl.*) Odysseens 6 første Bøger samt af Herodots 8de Bog ca. 120 Kap. læste og rep. med Henvisninger til Syntaxen. Formlæren rep. Forfatterens Liv og Skrifter efter Tregder.

Historie. (1ste *Middelkl.*) Norges Historie: Fra de ældste Tider i Sammenhæng indtil Kristian den Anden. Som Støtte er benyttet S. Petersens Norges Historie.

(2den og 3die *Middelkl.*) Af Nissen og Daas Historie fra Begyndelsen til Middelalderen; læst og repet.

(4de *Middelkl.*) Middelalderens Hist. efter Nissen og Daas Lærebog. Nordens Hist. af Eriksen indtil Side 52 (Sverige).

(5te *Middelkl.*) Den nyere Hist. efter Nissen og Daas Lærebog.

(6te *Middelkl.*) Nordens Historie efter Erikssens Lærebog. Den nyere Hist. efter Nissen og Daa. Repetition.

(1ste *Gymn.-kl.*) Den gamle Hist. efter L. K. Daas Lærebog. Henvisninger til Thomssens romerske og Boyesens græske Antikviteter,

(2den *Gymn.-kl.*) Nordens Hist. efter Storm og Petersens Lærebog for Gymn. Frankrigs Hist. gennemgaaet efter L. K. Daas Lærebøger i Verdenshistorien. Til enkelte vigtigere Punkter ere dikterede supplerende Bemærkninger, navnlig efter Guizot og Lavallée.

Geografi. (1ste *Middelkl.*) Mundtlig Oversigt over det Fatteligste af den matematiske og fysiske Geogr. samt det Vigtigste af den politiske indtil Asien. Som Støtte er benyttet L. K. Daas Jordbeskrivelse for Begyndere.

(2den og 3die *Middelkl.*) Fra Begyndelsen af Daas Udtog til Norge med Forbigaaelse af enkelte Stykker af Indledningen, samt fra Asien indtil Enden læst og rep.

(4de *Middelkl.*) Af L. K. Daas Læsebog i Geogr. gennemgaaet Staterne i Europa indtil Italien.

(5te og 6te *Middelkl.*) Af Daas mindre Geogr. læst og tildels repeteret Asien, Afrika, Amerika og Australien. Norge efter Daas større Læsebog. 6te Kl. har derhos repeteret Landene i Europa.

Religion. (1ste *Middelkl.*) Det gamle Testamente og nogle af de vigtigste historiske Begivenheder af det nye, mundtligt; af Katekismen de 5 Parter med Luthers Forklaring. Udvalgte Salmer af Landstads Salmebog.

(2den og 3die *Middelkl.*) Af Katekismen har 2 Kl. læst og rep. indtil Sententserne, 3 Kl. desuden Sententserne. I Bibelhist. har 2 Kl. læst og rep. det Nye Testamente (Vogts lille Bibelhist.). 3die Kl. det gamle Testamente indtil Side 90 (Vogts Bibelhist. for Borger-

og høiere Almueskoler). Salmer af Landstads Salmebog.

(*4de Middelskl.*) Af Vogts Bibelhist. for Borger- og høiere Almueskoler det Nye Testamente fra Begyndelsen til Side 150 læst og tildels rep. — Pontoppidans Forklaring fra Begyndelsen til den 2den Artikel.

(*5te og 6te Middelskl.*) Det Nye Test. efter Vogts større Bibelh. Af Pontoppidans Forklaring er læst og tildels rep. fra 2den Artikel til 4de Part.

(*1ste Gymnasialkl.*) Nissens Kirkehist. fra Begyndelsen til Side 90 læst og for en Del repeteret.

(*2den Gymnasialkl.*) Nissens Kirkehist. fra Side 100 til Enden. Af det Nye Testamente er gjennemgaaet i Grundsproget Johannes Evangelium Capt. 1—13 (inclusive).

Regning og Matematik. (*1ste Middelskl.*) De 4 Regningsarter med hele Tal. Lette Opgaver til Indøvelse af Regning med benævnte Tal. Hovedregning. Tabel.

(*2den Middelskl.*) De 4 Regningsarter i Brøk med ubenævnte Tal. Hovedregning (Åstrands Regnebog).

(*3die Middelskl.*) De 4 Regningsarter i benævnte Tal, Decimalbrøk, Opgaver i Regning med Kronemynt samt Enheder af det metriske Maal- og Vægtsystem, enkelt Reguladetri og Rentesregning (Åstrands og Eckhoffs Regnebøger).

(*4de Middelskl.*) Praktisk Regning i 1ste Halvaar: Rente-, Rabat- og Discontoregning, enkelt og sammensat Reguladetri, Delingsregning, Kjederegning og Terminers Reduk-

tion. Opgaver i Regning med Kronemynt samt Enheder af det metriske Maal- og Vægt-system. (Åstrands Regnebog og Prof. Guldbergs «Opgaver i praktisk Regning»).

Konstruktionsstegning i 1ste Halvaar. Alle Opgaver i Bonnevis Geometri samt Konstruktion af enkelte krumme Linier.

I andet Halvaar Mathematik: Bonnevis Arithmetik læst og rep. 1ste Bog; Ligninger af 1ste Grad med 1 Ubekjendt. Bonnevis Geometri fra Begyndelsen til Side 86 læst og rep. Praktisk Regning repeteret.

(5te Middelkl.) Mathematik: Guldbergs Arithmetik med Tillæg fra Brøk til Enden, og rep. til Ligninger af 2den Grad med 1 og 2 Ubekjendte. Bonnevis Geometri læst fra Side 86 til Enden og rep. til 5te Bog. Praktisk Regning indtil 2 Opgaver ugentlig efter Prof. Guldbergs «Opgaver i praktisk Regning» med Indførelse af Enheder af Kronemynt samt det metriske Maal- og Vægtsystem.

(6te Middelkl.) Mathematik: Guldbergs Arithmetik med Tillæg fra Brøk til Enden. Repeteret Lærebogen. Bonnevis Geometri fra Side 86 til Enden. Repeteret Lærebogen. Indøvelse i Løsning af vanskeligere Konstruktionsopgaver. I praktisk Regning samme Opgaver som i 5te Kl.

(1ste Gymn.-kl.) Af Prof. Brochs Arithmetik læst og rep. de 5 første Bøger. Opgaver.

(2den Gymn.-kl.) Læst og rep. de 3 sidste Bøger af Arithmetiken. 8de og 9de Bog af Brochs Geometri. Af Guldbergs Stereometri fra Begyndelsen af indtil § 6 (Krumme Flader) læst og rep.

Naturkundskab. (*2den og 3die Middelkl.*) En Oversigt over Pattedyrene, Fuglene og Leddyrene indtil Ringormene tilligemed Indledningen; Alt efter Siebkes Omrids. Indledning til Botaniken efter Siebkes Beskrivelse og Forevisning af Planter væsentlig efter Tedenius Skolbotanik.

(*4de Middelkl.*) Siebkes Omrids fra Bløddyrene; Plantelærens Systematik og Plantebeskrivelse efter samme Lærebog samt Tedenius Skolbotanik; læst og rep. Efter Lærens Foredrag rep. fra Begyndelsen indtil Bløddyrene. Indsamling og Beskrivelse af enkelte Planter.

(*5te Middelkl.*) Fysik: Christies Lærebog læst fra Begyndelsen til «Dampkraften» og rep. til Varmelæren. I den valgfri Fysik læst fra «Ligevægt og Bevægelse» indtil Lydlære.

(*6te Middelkl.*) Siebkes Omrids. Repetition af Hvirveldyrene og Plantelæren. I Fysik det samme som i 5te Kl. I Mineralogi er eftsr Høyers Udkast gennemgaaet og forevist Skolens Mineralsamling.

Skrivning. (*2den Middelkl.*) Indøvelse af latinsk Skrift 3 Timer ugentlig.

(*3die Middelkl.*) Indøvelse af latinsk Skrift 1 Time ugentlig.

Tegning. (*2den Middelkl.*) Efter Adlers Fortegninger 2 Timer ugentlig.

(*3die Middelkl.*) Efter Adlers Fortegninger 2 Timer ugentlig. Delvis

Konstruktionstegning: Konstruktion af plane geometriske Figurer. Forvandling af

samme til andre ligestore samt Beregning af
Fladeindholdet efter metrisk Maal.

(4de Middelsk.) Efter Adlers Fortegninger
1 Time ugentlig.

(5te og 6te Middelsk.) 1 Time ugentl. efter
Fortegninger samt fritstaaende stereometriske
Legemer.

Da der til næste Aar er indmeldt 32 Elever til de
forskjellige Klasser i Middelsk., bliver paa Grund heraf
Antallet af Elever forstort i de toaarige Klasser, hvorfor
Departementet efter Rektors Indstilling har besluttet
at dele disse og ansætte 2 nye Lærere. Fra næste
Skoleaars Begyndelse vil Middelskolen saaledes faa
kun étaarige Klasser.

Middelskolens og Gymnasiets Timetal har for det
foregaaende Skoleaar været følgende:

	1 Kl.	2 & 3 Kl.	4 Kl.	5 & 6 Kl.	1 G.	2 G.
Religion . .	3	3	2	2	1	1
Norsk	11	5	4	3	4	4
Tyds	(5)	5	3	3		
Latin			7	4 3 4	11	10
Engelsk . . .			6	6		(2)
Fransk				3 2	2	2
Græsk					7	7
Historie . . .	3	3	3	2 1	2	3
Geografi . . .	3	3	3	1		
Mathem. . . .	4	4 2b	6	6	3	3
Naturhist. . .		2	2	3		
Tegning . . .		2 2	1 E	1 E		
Skrivning . .	4	3 1				
Snm	28	30	30	30	30	30

Desuden har hele Skolen været delt i 2 Partier, der hver Dag vekselsvis har havt Sang eller Gymnastik $\frac{1}{2}$ Time fra 11—12.

Paa Medlæreres og egne Vegne tillader jeg mig herved at indbyde Disciplenes Forældre og Foresatte samt enhver Anden, der interesseres sig for Undervisningen, til at overvære den offentlige Examen, der afholdes i den Orden, som Examenstabellen udviser.

Aalesund i Juni 1876.

V. Voss.

O p g a v e

over de Bøger, som i næste Skoleaar 18⁷⁶/₇₇ skulle afbenyttes i de forskjellige Fag i de forskjellige Klasser.

~~~~~

- Midd. 1 Kl. Norsk Læsebog af *Eriksen* og *Paulsen* 2den Del.
— *Knudsen* tydske Elementar- og Læsebog (4. Udg.)
— *Vogts* lille Bibelhistorie; *Luthers* Katekismus.
— *Siewers* Geografi for Begyndere.
- Midd. 2 Kl. *Eriksens* og *Paulsens* Læsebog 2den Del; *Løkkes*
og 3 Kl. mindre norske Grammatik. — *Knudsens* tydske Elementar- og Læsebog; *Løkkes* mindre tydske Grammatik. — *Vogts* Bibelhistorie for Borgerskoler; *Sverdrups* Udgave af Pontoppidans Forklaring; *Luthers* Katekismus; *Landstads* Salmebog; Det nye Testamente. — *Nissens* Historie — *Geelmuydens* Geografi. — *Sørensens* Naturhistorie. — *Åstrands* Regnebog; *Bonnevies* Arithmetik.
- Midd. 4 Kl. *Eriksens* og *Paulsens* Læsebog 3die Del; *Løkkes* Grammatik. — *Autenrieths* tydske Læsebog; *Løkkes* tydske Grammatik; *Grønbergs* Lexikon; *Knudsens* tydske Stiløvelser for Middelskolen. — P. Voss latinsk Læsebog. — *Knudsen* engelsk Elementar- og Læsebog; *Løkkes* engelske Grammatik; *Daaes* og *Nissens* Verdenshistorie; *Eriksens* Lærebog i Norges, Sveriges og Danmarks Historie. — *Daas* Lærebog i Geografien. — *Siebkes* Omrids af Naturhistorien. *Siebkes* Exkursionsflora. — *Bonnevies* Geometri. — *Vogts* Bibelhistorie for Borgerskoler; *Sverdrups* Udgave af Pontoppidans Forklaring; Det nye Testamente.
- Midd. 5 Kl. *Eriksens* og *Paulsens* Læsebog 3die Del; *Løkkes*
og 6 Kl. Grammatik. — *Autenrieths* tydske Læsebog; *Løkkes* tydske Grammatik; *Grønbergs* Lexikon; *Knudsens* tydske Stiløvelser for Middelskolen. — *Autenrieths* The English Reader; *Geelmuydens* engelske Ordbog; *Ferralls & Repp's* dansk-engelske Ordbog; *Løkkes* engelske Grammatik. — *Voss* latinsk Læsebog for Middelskolen; *Schreiners* latinske Grammatik. — *Aalholms* franske Læsebog; *Bloms* franske Grammatik (Udtoget). — *Daaes* og *Nissens* Verdenshistorie; *Eriksens* Lærebog i Norges, Sveriges og Danmarks Historie for Middelskolen. —

Daas Lærebog i Geografien. — *Siebkes* Omrids af Naturhistorien; *Sorensens* Planterigetets Naturhistorie for Middelskolen. — *Bonnevies* Geometri; *Guldbergs* Indledning til Arithmetiken; *Brochs* Logarithmetabel. — *Christies* Fysik. — *Vogts* Bibelhistorie for Mellemlklasserne; *Sverdrups* Udgave af Pontoppidans Forklaring; Det nye Testamente.

A n m.

I 3die, 4de, 5te og 6te Klasse benyttes desuden *Kiepert's* Atlas over den gamle Verden og *Kiepert's* Atlas over den nye Verden.

Gymnasiet I

Kl. *Nissens* Kirkehistorie; Det nye Testamente. — *Lassens* norske Læsebøger; *Eriksens* og *Paulsens* Læsebog 4de Del. — *Nygaard's* oldnorske Læsebog og sammes oldnorske Grammatik; *Løkkens* norske Grammatik. — *Salusti Catilina* og *Jugurtha*, udg. af Müller; *Ovid*, Udtog ved V. Voss og Richter; *Virgils* Æneide udg. af Ladewig. — *Schreiners* Grammatik; *Tredgers* Literaturhistorie; *C. Thomsen* det romerske Stats- og Privatliv i Oldtiden. — *Schenkl's* græske Elementærbog; *Curtius's* græske Grammatik; *Xenophons* Anabasis. — *Bojesens* græske Antikviteter. — *Daas* Lærebog i den gamle Historie. — *Brochs* Lærebøger i Arithmetisk; Logarithmetabeller. — *Aalholms* franske Læsebog; *Bloms* franske Grammatik. (Udt.)

Gymn. 2 K.

og 3 K.

Vogts større Bibelhistorie; *Aabels* Omrids af Troeslæren; *Nissens* Kirkehistorie; Det nye Testamente paa Græsk; *Borgens* Veiledning til Udarbejdelser i Modersmaalet; *Thortsens* Literaturhistorie. — *Nygaard's* oldnorske Læsebog og sammes oldnorske Grammatik. — *Ciceros* Taler udg. af V. Voss. *Horats's* Epistler af Krüger. — *Thomsens* romerske Antikviteter; *Tredgers* Literaturhistorie. — *Platons* *Apolo*gie udg. af Wiehe; *Homers* Odysse udg. af Ameis 1—6 Bog; *Bojesens* græske Antikviteter. — *Curtius's* gr. Grammatik. — *Herrig* og *Burguy*; *La France Litteraire*; *Bloms* franske Grammatik. — Prof. *Daas* Lærebøger i Historie. — *Storms* og *Petersens* Lærebog i Nordens Historie. — *Brochs* Lærebog i Arithmetik; *C. Guldbergs* i Stereometri; *Bonnevies* i Trigonometri.

I Latin benyttes *Ingerslevs* og i Græsk *Bergs* Lexikon. — I Engelsk benyttes de samme Lærebøger som i Middelskolen.

1876.